

Konkordato Borçlusunun Rehinle Yüklü Mevduatı Üzerindeki Blokenin İİK m 287 Uyarınca Verilecek Bir Mahkeme Kararı İle Kaldırılmasının Mümkün Olup Olmadığı Üzerine Değerlendirmeler

Zeynep Damla Taşkın*

Öz

İcra ve İflas Kanunu'nun 285. maddesi uyarınca, vadesi geldiği halde borçlarını ödeyemeyen veya bu yönde bir tehlike olan herhangi bir borçlu, vade verilmek ve/veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflastan kurtulmak için konkordato talep edebilecektir. Bu yönde bir taleple karşılaşan mahkeme, borçluya geçici mühlet verecek ve borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli bütün tedbirleri alabilecektir (İİK m 287). Kanun koyucu mahkemelerce alınabilecek tedbirleri saymamışsa da, uygulamada sıklıkla talep edilenlerden biri, konkordato borçlusunun bankadaki mevduatı üzerinde mevcut blokelerin kaldırılması yönündeki tedbirlerdir. Bu tür bir tedbir talebinin mahkemece kabul edilmesinin konkordato borçlusu açısından olumlu sonuçları olduğu tartışmasızdır. Zira halihazırda borçlarını ödemekte güçlük çeken bir kişinin, bankadaki mevduatını kullanması engellendiğinde bu ekonomik güçlüğü geride bırakmasının pek kolay olmayacağı aşikardır. Öte yandan bu yönde bir tedbirden etkilenen tek kişi kuşkusuz konkordato borçlusu değildir. Borçlunun hesabındaki mevduat alacağını bloke eden bankaların amacı, çoğunlukla, üzerinde rehin hakkına sahip oldukları bu alacağın sona ermesine engel olmak ve sonuç itibarıyla, konkordato borçlusunun üstlendiği edimi yerine getiremezse, bu mevduat sayesinde alacaklarını karşılamaktır. Buradan hareketle mevcut blokenin kaldırılmasının, rehinli alacaklı banka açısından ne derece büyük bir tehlike arz ettiği kolaylıkla anlaşılabilir. Mahkemelerin İİK m 287 uyarınca sahip olduğu yetkiye dayanarak bu yönde tedbirler verip veremeyeceği konusunda henüz bir görüş birliği oluşmuş değildir. Bu kapsamda uyumsuzluklarla karşılaşan Bölge Adliye Mahkemeleri'nin çelişen kararları da bu durumu gözler önüne sermektedir. Bu çalışma ile amaçlanan ise mevduatın bloke edilmesine engel olmaya yönelik tedbirler hakkında verilen kararları ve bu kararlarda ortaya konan gerekçeleri inceleyerek, bu tedbirlerin İİK m 287 kapsamında verilmesinin yerindeliğini tartışmaktır.

Anahtar Kelimeler

Mevduat Rehni, Muhafaza Tedbiri, Müstakbel Alacakların Rehni, Müstakbel Alacakların Teminat Altına Alınması, Nispi Hükümsüzlük

Evaluation on Whether the Blockage of Pledged Receivables Credited to the Concordat Debtor's Bank Account Can Be Lifted by a Court Decision under Art.287 DEBL

Abstract

As per Art.285 of the Debt Enforcement and Bankruptcy Law, any debtor who fails to perform his or her due obligations or who is under such a threat may request concordat to perform his or her obligations by way of postponement and/or reduction; or to avoid a possible bankruptcy situation. The court would then grant a provisional period and be entitled to take the conservatory measures necessary to preserve the debtor's assets (Art 285 DEBL). Although the lawmaker has abstained from listing possible measures, unblocking a blocked bank account is frequently requested in practise. If accepted, the debtor would clearly benefit from this measure. The debtor, who has already had a hard time performing his/her duties, may not overcome this financial setback without access to his/her account. However, debtors are not

* **Sorumlu Yazar:** Zeynep Damla Taşkın (Dr. Öğr. Üyesi), İstanbul Bilgi Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye. E-posta: damla.taskin@bilgi.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3069-6753

Atf: Taşkın ZD, "Konkordato Borçlusunun Rehinle Yüklü Mevduatı Üzerindeki Blokenin İİK m 287 Uyarınca Verilecek Bir Mahkeme Kararı İle Kaldırılmasının Mümkün Olup Olmadığı Üzerine Değerlendirmeler" (2024). İstanbul Hukuk Mecmuası 875. <https://doi.org/10.26650/mecmua.2024.82.3.0002>

the only people affected by such a measure. The bank, which blocks the debtor's account, usually intends to preserve the receivable credited to that account so that it can enjoy its pledge on that receivable in case the debtor fails to fulfil its obligations. The severity of consequences that the pledgee will have to bear if the blockage is lifted is self-explanatory. Nevertheless, no unanimous opinion has been reached on whether the courts may grant this measure relying on Art.287 DEBL. The contradictory court rulings also prove this. This article aims to discuss whether Art. 287 DEBL could be the legal basis for such measures by focusing on the legal grounds presented in rulings where they are sought.

Keywords

Receivables Credited to the Bank Account; Conservatory Measures, Pledge on Future Receivables; Collateralization of Future Receivables, Relative Invalidity

Extended Summary

When a debtor requests concordat, he or she receives a provisional period and, as per Art.287 DEBL, the courts are then entitled to take any conservatory measure they see fit to preserve the debtor's assets. The receivables credited to the debtor's bank account also constitute a part of these assets. However, this receivable may also be used as collateral for a loan granted to the debtor by the bank, and when this is the case, the bank may choose to block the account in question. This way, the bank secures the right to foreclose this pledge, provided that the debtor fails to fulfil the secured obligation that it has undertaken. A very vivid discussion today is whether the bank's blockage may be lifted by a court order, relying on Art.287 DEBL. In some cases, courts consider this measure a conservatory measure that they are entitled to take; whereas in others, this measure is found to contradict the general principle that allows the pledgees to commence an execution proceeding for the foreclosure of the pledge. In this article, the author evaluates the legal grounds presented in these court decisions and seeks to determine whether such measures can be considered under Art.287 DEBL.

One of the arguments that the courts rely on while giving such orders is that the legal nature of the blockage of a bank account is a conservatory measure that, as per Art.295 DEBL, cannot be taken during the process of foreclosure of a pledge against a debtor who is granted a concordat period. However, blocking an account may not be seen as a conservatory measure because the blockage does not serve to preserve the receivable during the foreclosure of the pledge. Instead, the bank is already entitled to block the account following the establishment of the pledge. This derives from Art 961 TCC (Turkish Civil Code) which requires a third-party debtor to only perform its obligation against the obligee upon the pledgee's consent. The bank may also enjoy its right to block the account when the pledge right secures a future receivable, provided that the receivable in question is factually concretised.

Another argument on which the courts rely while taking such measures is that the concordat procedure is designed to occasionally interfere with the rights of third parties as opposed to what could have been said regarding the postponement of

bankruptcy. Although conservatory measures affecting third parties' rights were not allowed back when the postponement of bankruptcy provisions were in force, in some decisions, courts tend to emphasise how the concordat provisions differ from those regulating the postponement of bankruptcy. The list of provisions under the DEBL that the courts find to interfere with third parties' rights is as follows: Art. 294 (1), 294 (3), 294 (4), 294 (6), 296 (1), and 296 (2) DEBL. It is suggested that banning a measure that lifts the blockage on a bank account just because it would take a toll on the bank's pledge right would not comply with the listed concordat provisions, pursuant to which third parties' rights are occasionally compromised.

However, it is questionable to what extent the listed provisions affect third parties' rights. First, Art. 294 (1) and (4) DEBL cannot justify a change of heart about the scope of the conservatory measures to be taken because the prevention of execution proceedings against the debtor and the restrictions regarding the use of the right to setoff were executed in the same manner under the postponement of bankruptcy as well. Art. 294 (6), on the other hand, cannot be seen as an interference with third parties' rights because the article focuses on the assignment of future receivables. As the concordat debtor is no longer able to gratuitously assign receivables, the same restriction should apply to the assignment of future receivables. However, this cannot be seen as an interference with the assignee's right because the assignee would not be able to fully enjoy its rights under the receivable before it is born. Art. 296 (1) prohibits contract provisions that allow one of the parties to terminate certain contracts once the other requests a concordat or the ones that stipulate that the request of the concordat would deem a breach of contract or would lead to maturity of the debt. This imposes a restriction on the freedom of contract but cannot be seen as an interference with the third parties' rights; because a contract provision that is invalid in light of Art.296 (1) cannot give rise to any rights.

Nevertheless, it may be argued that Art.294 (3) regarding the restriction on interests and 296 (2) that regulates the concordat debtor's right to terminate certain contracts interfere with third parties' rights. However, in these cases, the interference is very limited, considering that it is possible to compensate for the damage it would cause; whereas the consequences of a measure consisting of lifting an existing blockage cannot be compensated or taken back. Hence, this kind of a measure cannot be justified with the help of Art 294 (3) and 296 (2). Lifting the blockage provides the debtor with the tools to destroy the subject of the pledge (i.e. spend the money that is deposited in the bank account) and deprives the pledgee of its means to protect the subject of the pledge (i.e. the blockage of the account) that it may eventually resort to. It is safe to say that this approach does not add up with the provisions allowing an execution proceeding for the foreclosure of a pledge against the debtor. Yet again, it should be noted that if the pledge also covers the receivables that would

later be credited to the bank account, and this occurs only after the debtor is granted the concordat period, then the act of disposition that establishes the pledge on these receivables would be invalid, and the bank would not be able to block the receivables that are credited to the account following the grant of the concordat period.

Giriş

Bu çalışmanın konusunu oluşturan husus, konkordato talebinde bulunan borçlunun bankadaki mevduat alacağıının hem borçlusu hem de bu alacak üzerinde rehin hakkı sahibi olan bankanın rehinli mevduatı bloke etmesinin, İİK m 287 uyarınca verilecek mahkeme kararı ile engellenmesinin mümkün olup olmadığıdır. Bu konu, konkordato başvurularındaki artışın doğal bir sonucu olarak uygulamada da büyük bir öneme sahiptir. Ancak bu öneme rağmen konuya açık bir çözüm getirilemediği yargı kararlarından anlaşılmaktadır. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi'nin biri 2019 diğeri 2022 yılında verdiği, birbirine zıt yönde iki karar da bu durumu ortaya koymaktadır. 2019 yılında verilen kararında¹ İstanbul 17 BAM, konkordato talep eden borçlunun ticari faaliyetini sürdürmek için kullandığı hesaplarına bloke uygulanması halinde, konkordatonun amacına ulaşmaması ihtimalinin ortaya çıkacağına değinmiş ve bankanın bu yöndeki işlemlerinin önlenmesi için mahkemelerce tedbir kararı verilebileceğine hükmetmiştir. 2022 yılında verilen kararda² ise, rehin konusu mevduat üzerindeki blokenin kaldırılması ve banka hesabındaki alacakların borçlu şirketin konkordato projesinde kullanılabilmesi ihtimali, konkordatonun rehinle teminat altına alınan alacaklar için bağlayıcı olmayacağı ilkesine aykırı görülmüştür. Kararda blokenin kaldırılması için yapılmış tedbir talebinin reddinde isabetsizlik bulunmadığına karar verilmiştir. Bu çalışmanın belkemiğini oluşturacak olan da burada kısaca özetlenen bu iki karardır.³

I. Bankanın Mevduat Alacağı Üzerinde Sahip Olduğu Hakkın Hukuki Niteliği

İstanbul 17 BAM tarafından 2022 yılında verilen kararda, konkordato borçlusu şirket ile alacaklı banka arasında bir mevduat rehni sözleşmesinin imzalanmış olduğu belirtilmektedir. Bu sözleşme uyarınca tedbir talebine konu olan hesaplarda doğacak alacaklar üzerinde, belirli bir miktarla sınırlı olmak üzere, mevduat borçlusu olan banka lehine bir rehin hakkı kurulmuştur. Bankaların mudilerin mevduat alacakları üzerinde sahip oldukları rehin hakkı, hukuki niteliği itibarıyla bir alacak rehnidir. Bu çerçevede kurulan rehin hakkı TMK m 954 vd hükümlerine tabidir. Bankanın mevduat üzerinde sahip olduğu hakkın hukuki niteliği, aynı zamanda bankanın bloke işleminin de hukuki niteliği açısından belirleyici olacağından, bu çalışmanın konusu açısından önemlidir. Zira anılan karara konu uyuşmazlıkta banka, söz konusu hesapları mevcut rehin hakkına dayanarak bloke etmiştir.

¹ İstanbul 17 BAM, 1672/1058, 13.06.2019 (Lexpera).

² İstanbul 22 BAM, 618/656, 26.05.2022 (Lexpera).

³ Çalışmada özel olarak bu iki karar üzerinde durulmuş olmasının sebebi, blokenin hukuki niteliği açısından daha doyurucu açıklamalara yer verilmiş olmasıdır. Ancak İİK m 287 uyarınca blokenin kaldırılması yönünde bir tedbir kararı verilip verilemeyeceği yönündeki belirsizlik başka kararlarda da göze çarpmaktadır. Bu kararlara ise çalışmanın ilgili kısımlarında yer verilecektir.

İstanbul 17 BAM tarafından 2019 yılında verilen kararda ise bankanın, hesaba yatırılan para üzerinde bir hapis hakkına sahip olduğu kabul edilmiştir. Karar gerekçesinde öncelikle alacak hakkı üzerinde hapis hakkından bahsedilemeyeceğinin altı çizilmiştir. Bunun gibi bankanın müşterisinden olan alacağı ve müşterinin mevduatının aynı hukuki ilişkiden doğmamış olması, bankanın TBK m 97 uyarınca ödemezlik defini ileri sürmesine; müşteriden olan alacağın henüz muaccel olmaması ise takas hakkının kullanılmasına engel olarak görülmüştür. Sonuç olarak bankanın müşterinin banka hesabındaki para üzerinde bir hapis hakkı olduğundan söz edilmiş ve bankanın yaptığı bloke işlemi de bu hapis hakkının kullanılması olarak nitelendirilmiştir.

2019 tarihli karar gerekçesindeki bir alacak hakkı üzerinde hapis hakkından bahsedilemeyecek olduğu tespiti isabetlidir. Ancak devamında hapis hakkının konusunun bankaya yatırılan para olarak gösterilmiş olmasına katılmak mümkün görünmemektedir. Banka müşterisinin hesabına kendisi veya bir üçüncü kişi tarafından yatırılan paralar, hesap sahibinin mülkiyetine geçmemektedir. Bu paralar bankanın mülkiyetine dahil olur. TMK m 950 vd uyarınca hapis hakkından bahsedebilmenin ilk koşulu ise, hapis hakkından yararlanacak kişinin bir başkasının mülkiyetindeki eşya üzerinde zilyetliğe sahip olmasıdır. Bu durum, bankanın TMK m 950 vd uyarınca bir hapis hakkı sahibi olduğu savını baştan çürütmektedir.⁴

Söz konusu karara konu olay metninde banka ve müşterisi arasındaki ilişkiyi düzenleyen sözleşme hükümlerine açıkça yer verilmemiş olması, bankanın mevduat alacağı üzerindeki hakkının niteliği konusunda kesin bir görüş ortaya koymayı engellemektedir. Buna karşın bazı tahminlerde bulunulabilir. Zira bankalar tarafı oldukları sözleşmelerde çoğunlukla rehin, takas ve hapis haklarına toplu olarak yer vermektedir. Bahse konu hapis hakkının TMK m 950 vd'ndeki hapis hakkı olmadığı yukarıda açıklanmıştır. Bankanın takas hakkı da, karar gerekçesinde de ifade edildiği üzere, alacağının muaccel olmaması sebebiyle henüz kullanılamayacaktır. Fakat banka ve müşterisi arasında yapılan sözleşme ile takas için kanunda aranan bu muacceliyet şartı kaldırılmış olabilir.⁵ TBK m 139 vd'ndeki takas hükümleri büyük ölçüde emredici olmadığından, taraflar anlaşarak bu hükümlerde aranan şartlar gerçekleşmeden dahi takas hakkını kullanma imkanına kavuşabilir.⁶ Bununla beraber karara konu olayda taraflar arasında bir takas anlaşmasından bahsedilmemektedir.

⁴ Aynı yönde bkz Mustafa Çeker, *Hukuki Yönüyle Banka Mevduatı* (Karahana 2004) 182.

⁵ Bunun mümkün olduğu yönünde bkz Hüseyin Murat Develioğlu, *Takas* (Vedat 2012) 41; Selahattin Sulhi Tekinay, Sermet Akman, Haluk Burcuoğlu ve Atilla Altop, *Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (7. Bası, Filiz 1993) 1026; Fahrettin Aral, *Türk Borçlar Hukukunda Takas* (2. Bası, Yetkin 2010) 29.

⁶ Viktor Aepli iç *Zürcher Kommentar, Das Erlöschen der Obligationen, Art. 114-126 OR Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, Kommentar zur 1. und 2. Abteilung (Art. 1-529 OR)* (Schulthess Verlag 1991) Art 120, N 205; Andreas Müller iç Corinne Widmer Lüchinger ve David Oser (eds), *Basler Kommentar, Obligationenrecht I (Art. 1-529 OR)* (7. Auflage, Helbing Lichtenhahn 2020) Art 120-126, N 1; Nicolas Jeandin ve Lyuska Hulliger iç Luc Thévenoz ve Franz Werro (eds), *Commentaire Romand, Code des obligations I, Art. 1-529 CO* (3. Edition, Helbing Lichtenhahn 2021) Art 120-126, N 4.

Bankanın TMK m 950 vd’nda düzenlenen bir hapis hakkı olmamakla beraber, kişisel nitelikli bir hapis hakkı olup olmadığı da düşünmeye değerdir. Kişisel nitelikli hapis hakkı, bu hakkın sahibine, belirli bir edimi ifa etmekten kaçınma imkanı verecektir. Özellikle tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmenin bulunmadığı ya da tarafların alacaklarının farklı sözleşmelerden kaynaklandığı ve dolayısıyla TBK m 97 uyarınca ödemelik define başvurulmadığı hallerde, kişisel nitelikli hapis hakkı önemli bir teminat aracı olarak işlev gösterir.⁷ Kişisel nitelikli bir hapis hakkına sahip olduğu kabul edilebilirse, banka mevduat alacağına iadesini isteyen mudiin bu talebini yerine getirmeyebilir. Ancak kişisel nitelikli bir hapis hakkından bahsedebilmek için öncelikle hapis hakkına konu edilecek mevduat alacağı ile bankanın teminat altına alınan alacağı arasında bir bağlantı bulunması gerekir.⁸ Bu bağlantı sözleşme yoluyla kurulamaz; aksine, kendiliğinden mevcut olmalıdır. Mevduat alacağı ve teminat altına alınan alacakların aynı sözleşmeden kaynaklanmaması bu bağlantının bulunmadığı anlamına gelmese dahi, bu bağlantının olup olmadığı her bir somut olay özelinde tespit edilecektir. İstanbul 17 BAM kararında ise bu yönde bir araştırma yapılmamıştır.

Ayrıca kişisel nitelikli hapis hakkı bankaya, henüz muaccel olmamış bir alacağını güvence altına alabilmek için muaccel hale gelmiş edimini ifadan kaçınma hakkı vermez.⁹ Bu çerçevede banka, söz gelimi henüz muaccel olmamış bir alacağı için, vadesiz mevduat hesabından mevduatını geri almak isteyen mudie karşı kişisel nitelikli hapis hakkını ileri süremez. Belirtilmelidir ki, İstanbul 17 BAM karar gerekçesinde yer verilen şu ifadeler dikkat çekicidir: “*Uygulamada, borçlunun hesaplarındaki mevcut paralar ile daha sonra hesaplara gelen paralar bankanın henüz vadesi gelmemiş alacaklarına takas ve mahsup etmek için bloke konularak hesap sahibine ödeme yapılmamaktadır.*” Karardan söz konusu paraların hangi hesaba yatırıldığı anlaşılmamaktadır. Bununla beraber eğer bunlar vadesiz hesaplar ise, mudii her an parasını geri alabileceğinden, bankaların bu hesaptaki paranın iadesine yönelik borcu her zaman muaccel olacaktır. Bu doğrultuda, bankanın muaccel olmamış alacağı için muaccel bir borcunu ifadan kaçınmaması gerekir. Bu

⁷ Örnekler için bkz Rona Serozan, Başak Baysal ve Kerem Cem Sanlı, *Serozan Borçlar Genel* (8. Bası, On İki Levha 2022) § 6, N 21; Bilgehan Çetiner, *Hapis Hakkı* (Filiz 2010) 54; Rolf H. Weber iç Heinz Hausheer (ed), *Berner Kommentar, Die Erfüllung der Obligation, Art. 68-96 OR, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Obligationenrecht, Allgemeine Bestimmungen* (2. Auflage, Stämpfli 2005) Art 82, N 23 vd; Marius Schraner iç *Zürcher Kommentar, Die Erfüllung der Obligationen, Art. 68-96 OR Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, Kommentar zur 1. und 2. Abteilung (Art. 1-529 OR)* (3. Auflage, Schulthess 2000) Art 82, N 179 vd; Rainer Wey, *Das obligatorische Retentionsrecht* (Schulthess 2007) Kap 1, § 2 N 42.

⁸ Salamon Kaniti, *Akdin İfa Edilmediği Defi* (İstanbul Üniversitesi Yayınları 1962) 94 vd; Bülent Köprülü ve Selim Kaneti, *Sınırlı Aynı Haklar* (İstanbul Üniversitesi Yayınları 1982-1983) 531-532; Cüneyt Pekmez, *Borcun İfa Edilmediği Defi (Ödemelik Defi)* (On İki Levha 2019) 389; Weber, (n 6) Art 82, N 25; Ulrich G. Schroeter iç Corinne Widmer Lüchinger ve David Oser (eds), *Basler Kommentar, Obligationenrecht I (Art. 1-529 OR)*, (7. Auflage, Helbing Lichtenhahn 2020) Art 82, N 49; Balz Gross iç Heinrich Honsell (ed), *Kurzkommentar Obligationenrecht* (Helbing Lichtenhahn 2014) Art 82, N 9; Wey, (n 6) Kap 2, § 2 N 311 vd.

⁹ Wey, (n 6) Kap 2, § 2, N 281; Wolfgang Krüger iç Franz Jürgen Säcker, Roland Rixecker, Hartmut Oetker ve Bettina Limperg (eds), *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 2 (§§ 241-310 BGB)* (9. Auflage, C. H. Beck 2022) BGB § 273, N 30.

durumun istisnası bankanın muaccel hale gelen edimini ifa etmesi üzerine, alacağının da muaccel hale gelecek olması olabilir.¹⁰ Bahse konu kararda teminat altına alınan alacağın somutlaştırılmaması sebebiyle, böyle bir durumun mevcut olup olmadığı konusunda kesin bir kanaate varılamamaktadır.

Bu çalışmanın devamında bankanın mevduat alacağı üzerindeki hakkı bir rehin hakkı olarak nitelendirilecektir. Zira İstanbul 17 BAM'ın 2019 tarihli kararında da bankanın hapis hakkına sahip olduğu kabul edilmişse de, uyumsuzluk hapis hakkının bir tür rehin hakkı olduğundan hareketle çözüme kavuşturulmuştur.¹¹ Dolayısıyla inceleme konusu açısından rehin hakkı veya hapis hakkı nitelendirmesi arasında bir fark bulunmamaktadır. Ancak kanaatimce isabetli olan bankanın mudiin alacak hakkı üzerinde bir rehin hakkına sahip olduğunun kabulüdür.

II. Konkordato Borçlusuna Karşı Takip Yasağı ve Rehinli Alacaklının Durumu

İİK m 285 uyarınca borçlarını vadesi geldiği halde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu, yeni bir vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek ya da muhtemel bir iflastan kurtulmak için konkordato talep edebilir. Konkordato talep eden borçluya tanınan mühlet süresince, borçluya karşı hiçbir takip başlatılamayacağı gibi başlamış takipler de durur (İİK m 294 (1)). Bu durumun istisnası ise rehinle teminat altına alınan alacaklar için rehinin paraya çevrilmesi yoluyla yapılacak takiplerdir. İİK m 295 (1) uyarınca mühlet sırasında bu yolla takip başlatılabilir ve başlamış olan takiplere devam edilebilir. Ancak bu takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınması ve rehinli malın satışı mümkün değildir. Bu doğrultuda, rehinle teminat altına alınan alacakların rehin konusu malvarlığı unsurunun değerine denk gelen tutarının konkordato kapsamında olmadığı söylenebilir (İİK m 308/c (3)). Bu değeri aşan kısım ise, rehin teminatından faydalanamayacağı için, adi alacak olarak konkordatoya pekala tabi olacaktır.

Rehinli alacaklıların mühlet süresince rehin yoluyla takip başlatabilmelerinin veya başlamış takibe devam edebilmelerinin ardında yatan mantığı iflasın ertelenmesine ilişkin mülga düzenlemelerle paralel olarak değerlendirmek gerekir. İflasın ertelenmesinde rehinin paraya çevrilmesi yoluyla başlatılacak takiplere izin veren, ancak muhafaza tedbiri alınmasını ve rehinli malın satışını yasaklayan İİK mülga

¹⁰ Wey, (n 6) Kap 2, § 2 N 281; Krüger, (n 8) BGB §273, N 30. Aynı nitelikli hapis hakkı açısından aynı yönde bkz Karl Oftinger ve Rolf Bär, *Zürcher Kommentar, Das Fahrnispfand, Art. 884-918 ZGB, mit ergänzender Darstellung der im Gesetz nicht geordneten Arten dinglicher Sicherung mittels Fahrnis Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Sachenrecht, Die beschränkten dinglichen Rechte* (3. Auflage, Schulthess 1981) Art 895, N 77.

¹¹ Hapis hakkının kanuni bir rehin hakkı olduğu yönünde bkz Dieter Zobl iç Heinz Hausheer (ed), *Berner Kommentar, Das Fahrnispfand, Art. 888-906 ZGB, mit kurzem Überblick über das Versatzpfand (Art. 907-915 ZGB) Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Sachenrecht, Die beschränkten dinglichen Rechte* (Stämpfli 1996) Art 895, N 15; Wey, (n 6) Kap 1, § 5 N 155; Lale Sirmen, *Eşya Hukuku* (11. Bası, Legem 2023) 937; Develioğlu, (n 4) 32; Ali Cem Budak, *İcra ve İflas Hukukunda Kiralayanın Hapis Hakkının Kullanılması* (Yetkin 2003) 25-26. Aksi götü için bkz Çetiner, (n 6) 49 vd.

m 179/b'nin gerekçesinde, bunun sebebi iflası ertelenen şirket veya kooperatifin faaliyetine devam ederek iflastan kurtulmasını mümkün kılmak olarak gösterilmiştir.¹² Böylelikle borçlu, rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılmış olsa dahi rehinli malı işletmesi için kullanmaya devam edebilecek ve bu sayede de işletme faaliyetini kesintisiz olarak sürdürebilecektir. Böyle bir durumda rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takiplere devam edilmesine izin vermenin bir anlam ifade edip etmeyeceği sorgulanabilir. Ancak mühlet süresince takip yasağından etkilenmemeleri, rehinli alacaklıların bir nevi zamana karşı yarıştığı bu süreçte önem arz edebilecektir.¹³

İİK m 295 uyarınca serbest bırakılmış olan rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takiplerde, rehin konusuna göre herhangi bir sınırlama yapılmamıştır. Önemli olan konkordato borçlusundan olan bir alacağın rehinle teminat altına alınmış olmasıdır. İİK m 23 uyarınca “rehin” tabiri, “ipotek” ve “taşınır rehini” kapsamına dahil bütün taşınır ve taşınmaz rehinlerini ihtiva etmekte; taşınır rehini ise, yine aynı hüküm uyarınca, teslim bağli rehinleri, TMK m 940'a tabi rehinleri, ticari işletme rehini, hapis hakkını ve alacak ile sair haklar üzerindeki rehinleri ifade etmektedir. Bu çerçevede bir alacak hakkı üzerinde kurulmuş rehin hakkı ile teminat altına alınan alacaklar açısından da İİK m 295'in uygulanacağı konusunda şüphe yoktur.

İstanbul 17 BAM'mın 2019 yılında verdiği kararda, bankanın yaptığı bloke işlemi bir muhafaza tedbiri olarak görülmüş ve bu nedenle işlemin, İİK m 295'te düzenlenen muhafaza tedbiri alınması yasağına aykırı olacağı sonucuna varılmıştır. Dahası, bloke işleminin borçlunun konkordato teklifinin başarıya ulaşmasını engelleyebileceğinden hareketle, hesaba bloke konmasının tedbir kararı ile önlenmesinin konkordato kurumunun özüne uygun düştüğü ifade edilmiştir. 2022 tarihli kararda ise varılan sonuç aksi yöndedir. Bu son anılan kararda, rehin konusu alacaklar üzerindeki blokenin kaldırılarak, hesaplardaki alacakların borçlu şirketin konkordato projesinde kullanılmasının kabul edilmesinin, konkordatonun rehinli alacaklar için bağlayıcı olmayacağı ilkesine aykırı olacağı ifade edilmiştir. Bu çalışmanın devamında, söz konusu kararlar arasındaki farklılıktan hareketle, rehin hakkına bağli olarak yapılabilecek bloke işleminin mahkeme kararı ile önlenmesi veya uygulanan blokenin kaldırılmasının mümkün olup olmadığı incelenecektir.

¹² 4949 sayılı Kanun'a ait Hükümet Tasarısı gerekçesi. Türkiye Büyük Millet Meclisi (Dönem: 22, Yasama yılı: 1, S Sayısı: 225).

¹³ İsviçre hukukunda da konkordato borçlusuna karşı mühlet içinde yeni takip başlatılması veya halihazırda başlamış takiplere devam edilmesi yasaktır. Bu yasağın istisnası, taşınmaz rehini ile teminat altına alınmış alacaklar için başlatılacak rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takiplerdir (Art 297 (1) SchKG). Ancak mühlet içinde taşınmaz rehinin paraya çevrilmesi için başlatılan takiplerde taşınmazın satışı mümkün olmaz. Sonuçta satış yapılamayacak olmasına rağmen bu tür takiplere izin verilmesi ise, taşınmaz rehinin paraya çevrilmesi için başlatılacak takiplerin uzun sürmesi ile gerekçelendirilmiştir, Thomas Bauer ve Tanja Luginbühl iç Daniel Staehelin, Thomas Bauer ve Franco Lorandi (eds), *Basler Kommentar, Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs II, Art. 159-352 SchKG* (3. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag 2021) Art 297, N 17; Daniel Hunkeler iç Daniel Hunkeler (ed), *Kurzkommentar Schuldbetreibungs- und Konkursgesetz* (2. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag 2014) Art 297, N 14.

III. Rehinli Mevduatın Bloke Edilmesinin İİK m 295 Anlamında Bir Muhafaza Tedbiri Olup Olmadığının Değerlendirilmesi

A. İİK m 295 Anlamında Muhafaza Tedbirleri

İstanbul 17 BAM'm 2019 yılında verdiği kararda, bankanın mudinin hesabını bloke etmesinin, İİK m 295 ile getirilmiş muhafaza tedbiri alınması yasağına aykırı olacağı belirtilmiştir. Bu tespitin yerinde olup olmadığının değerlendirilmesi için, öncelikle muhafaza tedbiri ifadesinden ne anlaşılması gerektiği incelenecektir.

İİK m 295 ile, konkordato mühleti içinde rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip aşamalarından ne kadarının uygulanabileceği düzenlenmektedir. Bu nedenle bahse konu muhafaza tedbirlerinin de İİK m 145 vd'nda düzenlenen rehlin paraya çevrilmesi hükümleri ile ilişkilendirilmesi gerekir. Ancak bu hükümler arasında doğrudan "muhafaza tedbirleri" ifadesine rastlanmamaktadır. Bu ifade ile ilk olarak İİK m 88'de hacizli taşınır mallara ilişkin olarak karşılaşılmaktadır. Bununla beraber rehlin paraya çevrilmesi usulüne ilişkin İİK m 150/g'de kıyasen uygulanacağı ifade edilmiş olan genel haciz yoluyla takip hükümleri arasında İİK m 88'e yer verilmemiştir. Buradan hareketle İİK m 88 uyarınca genel haciz yoluyla takipte alınabilecek muhafaza tedbirlerinin rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takiplerde uygulanmayacağı düşünülebilir. Fakat bu düşüncenin her durumda doğru olduğu söylenemez. Şöyle ki, genel haciz yoluyla takip kapsamında taşınır haczine ilişkin İİK m 88'de sayılan haciz konusu malların icra dairesince muhafaza edileceği; diğer taşınırların ise yine masrafı alacaklıdan alınarak muhafaza altına alınacağı düzenlenmiştir. Diğer taşınırlara ilişkin düzenlemenin hemen devamında, muhafazanın alacaklının rızası ile bizzat borçlu veya bir üçüncü kişi tarafından yerine getirilebileceği ifade edilmektedir. Teslime bağlı taşınır rehni açısından bu şekilde bir korumaya ihtiyaç yoktur. Zira teslimine bağlı taşınır rehni, kuruluşu itibariyle, rehin konusu eşyanın rehin verenin (rehin verenden farklı kişiler olmaları halinde borçlu ve rehin konusu eşyanın malikinin)¹⁴ münhasır egemenlik alanından çıkarılmasını gerektirir (TMK m 939). Bu nedenle genel haciz yoluyla takipte İİK m 88 uyarınca sağlanmak istenen korumanın, teslimine bağlı taşınır rehminde daha en baştan mevcut olduğu kabul edilebilir.¹⁵ Buna karşılık teslimsiz ve sicilli taşınır rehminde ihtiyaçlar teslimine bağlı taşınır rehmindeki ile örtüşmediğinden, daha farklı bir değerlendirme yapılmalıdır. Söz gelimi bir motorlu araç rehnedildiğinde, araç rehne rağmen aracın maliki (ve/veya borçlu) tarafından

¹⁴ Dieter Zobl ve Christoph Thurnherr iç Heinz Hausheer ve Hans Peter Walter (eds), *Berner Kommentar, Systematischer Teil und Art. 884-887 ZGB Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Sachenrecht, Die beschränkten dinglichen Rechte, Das Fahrnispfand* (3. Auflage, Stämpfli 2010) Art 884, N 576-577; Thomas Bauer ve Christoph Bauer iç Thomas Geiser ve Stephan Wolf (eds), *Basler Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch II (Art. 457-61 SchlT ZGB)* (7. Auflage, Helbing Lichtenhahn 2023) Art 884, N 57; Bénédict Foëx iç Pascal Pichonnaz, Bénédict Foëx ve Denis Piotet (eds), *Commentaire Romand, Code Civil II* (Helbing Lichtenhahn 2016) Art 884, N 58.

¹⁵ İİK m 150/g düzenlemesinde yol gösterici olanın klasik teslimine bağlı taşınır rehni hükümleri olduğu yönünde bkz Alper Uyumaz, *Motorlu Taşıtlı Rehni* (On İki Levha 2012) 355. Satış gününe kadar taşınırın muhafaza edecek olanın alacaklı olduğu; bunun İİK m 150/g'de İİK m 88'e atfı yapılmamasından anlaşılacağı yönünde bkz Burhan Gürdoğan, *Türk-İsviçre İcra ve İflas Hukukunda Rehlin Paraya Çevrilmesi* (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi 1967) 52.

fiilen kullanılabileceğinden, rehinli alacaklı bu aracın satışı gününe kadar gerektiği gibi muhafaza edilmemesi tehlikesi ile karşı karşıyadır. Böyle bir durumda, İİK. m. 88'in teslimsiz ve sicilli taşınırna özgü rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takiplere de kıyasen uygulanması ihtiyacı doğacaktır.¹⁶

Rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takibe ilişkin düzenlemeler arasında hukuki niteliğinin muhafaza tedbiri olup olmadığı yönünde tartışma olan bir hüküm İİK m 150/b'dir. Bu hükme göre rehlin konusu kiraya verilmiş bir taşınmaz ise, icra memuru alacaklının talebi üzerine takibin kesinleşmesini beklemeden kiracıları da takipten haberdar edecek ve işleyecek kiraların icra dairesine ödenmesini emredecektir. Yargıtay, kiracıya İİK m 150/b uyarınca muhtıra gönderilmesini İİK m 159 (1) uyarınca iflas talebi halinde alınabilecek bir muhafaza tedbiri olarak görmemekte; aksine bunu ipotekli icra takibinin devamı niteliğinde ve onun doğal sonucu olan bir işlem olarak nitelirmektedir.¹⁷ Buna karşılık öğretilerde bu hükmün bir muhafaza tedbiri olduğu görüşü de savunulmaktadır.¹⁸ Bu görüşe göre, üzerinde rehin kurulan taşınmazın maliki ve kira bedellerinin alacaklısı konumundaki borçlusunun konkordato talebinde bulunmuş olması ihtimalinde, kiracıya İİK m 150/b uyarınca muhtıra gönderilemeyecektir. Eğer mühletten önce bu şekilde bir muhtıra gönderilmişse, İİK m 295 uyarınca getirilmiş yasak sebebiyle, mühlet tarihinden sonraki kira bedellerinin konkordato borçlusuna ödenmesi gerekecektir. Yargıtay'ın konuya ilişkin değerlendirmelerinin iflasın ertelenmesi kurumuna özgü olması sebebiyle, konkordato açısından farklı bir sonuca varılmasının mümkün olduğu savunulabilir. Fakat bu çalışma kapsamında yapılan araştırmalarda, Yargıtay'ın bu konuyu konkordato açısından değerlendirdiği bir karara ulaşılammıştır. Öte yandan Adana 10 BAM'ın 2019 yılında verdiği bir karar¹⁹ bu konuda yol gösterici olabilir. Zira anılan kararda, İİK m 150/b hükmü uyarınca kira bedellerinin takip dosyasına ödenmesi işleminin ne iflasın ertelenmesi talebinde ne de konkordato mühleti verilmesi talebinde muhafaza tedbiri olarak değerlendirilebileceği ifade edilmiştir.²⁰

Öğretilerde tartışmalı bir diğer hüküm ise, icra memurunun, ipoteğin paraya çevrilmesi hakkındaki takibin başladığını tapu idaresine haber vermesi gereğini düzenleyen İİK m 150/c'dir. Bu hüküm uyarınca haberdar edilen tapu memurunun, bu durumu taşınmazın

¹⁶ Uyumaz (n 14) 355-356.

¹⁷ Kiracıya İİK m 150/b uyarınca muhtıra gönderilmesinin, iflas talebini inceleyen ticaret mahkemesinin, borçlusunun iyi niyetli olmaması, yani malları kaçırmaya, gizlemeye çalışması hallerinde, İİK m 159 (1) uyarınca alabileceği muhafaza tedbirlerinden olmadığı; bunların ipotekli icra takibinin devamı niteliğinde ve söz konusu takibin doğal sonucu olduğu yönündeki pek çok karara birkaç örnek için bkz Yargıtay 12 HD, 7311/11933, 30.04.2015 (Lexpera); Yargıtay 12 HD, 11508/13543, 9.5.2016 (Lexpera); Yargıtay 12 HD, 12827/4194, 20.3.2017 (Lexpera).

¹⁸ Müjgan Tunç Yücel, *Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları* (On İki Levha 2020) 228; Çağatay Serdar Şahin, *Amerikan Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları* (On İki Levha 2020) 245.

¹⁹ Adana 10 BAM, 2675/1945, 04.12.2019 (e-Uyar).

²⁰ Kararda, kesin konkordato mühletine karar veren mahkemenin kira bedellerinin İİK m 150/b uyarınca icra dairesine ödenmesi için tedbir kararı vermesinin mümkün olduğuna değinilmişse de, somut olayda mahkemenin bu yönde bir tedbir kararı bulunmamaktadır.

siciline şerh verdirmesi gerekir. Şahin bu şerhin de bir muhafaza tedbiri niteliğinde olduğu kanaatindedir. Yazara göre bu şerhten sonra taşınmaz üzerinde tasarruf etme imkanı kalmamaktadır. Bu çerçevede, mühletten sonra rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılsa dahi, İİK m 150/c uyarınca tapu idaresine bildirim yapılması mümkün olmamalıdır.²¹ Buna karşılık Tunç Yücel, şerhin niteliğinin bir muhafaza tedbiri olduğu kanaatini paylaşmakla beraber,²² şerhin ipotek hakkını korumaya yönelik olduğunu ve konkordato borçlusunun durumunu ağırlaştırmayacağını ileri sürmektedir. Bu nedenle yazara göre, bu şerhin verilmesi İİK m 295 yoluyla engellenememelidir.²³ İpotek hakkının bir aynı hak olarak nasıl bir korumaya ihtiyaç duyacağı sorgulanabilir. Zira bu hakkın tapuda tescil ile kurulacağı da göz önünde bulundurulduğunda, şerhin sağlayacağı ayrı bir koruma ihtiyacının doğmayacağı da düşünülebilir. Oysa burada bahsedilen koruma ihtiyacını yaratan tehlike farklıdır. İİK m 150/c hükmünün gerekçesinde bu tehlike şu şekilde ortaya konmuştur: “İpotegin paraya çevrilmesi yoluyla takipte de, gayrimenkul sahibi üçüncü şahıs takibin muhatabı olup, kendisine ödeme emri tebliğ edilmesi lazımdır. Bu hal tatbikatta bazı suistimallere sebebiyet vermekte ve takipten sonra yapılan mütevali temliklerle alacaklı her yeni malike ödeme emri tebliğ ettirmek zorunda bırakılmakta ve böylece takip sürüncemede bırakılmaktadır.”²⁴ Takibin sürüncemede bırakılmasını engellemek adına, başlatılan takip tapu idaresine bildirilmekte ve bu durum tapu siciline şerh edilmektedir. Böylelikle şerh tarihini takiben taşınmaz üzerinde mülkiyet hakkını kazananlara icra veya ödeme emri tebliğ edilmesi gereği de ortadan kalkar.

Bir diğer muhafaza tedbiri düzenlemesi ile ise kiraya verenin hapis hakkı ile bağlantılı olarak getirilmiş olan İİK m 270’te karşılaşılmaktadır. İİK m 270 (3) uyarınca icra dairesi, üzerlerinde hapis hakkı bulunan eşyanın bir defterini yapar ve rehlin paraya çevrilmesi yolu ile takip talebinde bulunması için kiralayana on beş günü geçmemek üzere uygun bir süre verir. Öğretide bu işlemin de bir muhafaza tedbiri olduğu kabul edilmektedir. Fakat kendisine konkordato mühleti tanınan borçluya karşı hapis hakkını kullanmak isteyen alacaklı, bu defterin tutulmasını isteyerek rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip sürecini başlatacaktır. Bu nedenle öğretide muhafaza tedbiri olarak kabul edilmesine rağmen, icra dairesi tarafından konkordato mühleti verilen kiracıya ait eşyaların İİK m 270 uyarınca defterinin tutulmasının istenebileceği kabul edilmektedir.²⁵

²¹ Şahin, (n 17) 246.

²² Tunç Yücel, (n 17) 229-230.

²³ ibid 230.

²⁴ İİK m 150/c, 538 sayılı Kanun’a ait Adalet Komisyonu Raporu gerekçesi (e-Uyar).

²⁵ Hakan Pekcanitez ve Güray Erdönmez, *7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato* (Vedat 2018) 94, dn 191; Tunç Yücel, (n 17) 227-228; Şahin, (n 17) 246 vd. Aksi yönde bkz Süha Tanrıver, ‘4949 Sayılı İcra ve İflas Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Adi Konkordato İle İlgili Hükümlerde Getirmiş Olduğu Değişikliklerin Tespiti Ve Değerlendirilmesi’, 2004 (17) 51 TBB Dergisi 67, 77. Tanrıver’in bu görüşünü şekillendiren kuşkusuz muhafaza tedbirlerinin alınmasının İİK m 295’te açıkça yasaklanmış olmasıdır. Böyle bir açık düzenleme olmadığı dönemde yazar, rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılabildiği hallerde, rehin kavramına dahil hapis hakkı uyarınca yapılacak olan takibi hazırlayıcı koruma tedbirlerinin de mühlet içerisinde alınabileceği kanaatindedir, Süha Tanrıver, *Konkordato Komiseri* (Yetkin 1993) 66. İİK m 295 öncesi dönemde aynı yönde bkz Budak, (n 6) 57; Baki Kuru, *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı* (2. Bası, Adalet 2013) 1464.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde dikkat çeken ilk husus, rehinin paraya çevrilmesi yoluyla yapılacak takiplerle bağlantılı muhafaza tedbirlerinin icra dairesinin müdahalesini gerektiren işlemler olduğudur. Yine bu işlemlerin bir diğer ortak özelliği, rehin konusunun rehinin paraya çevrilmesi aşamasında korunmasını sağlamalarıdır. Böylelikle takibin konusunun ortadan kalkması veya değerinin düşmesi tehlikeleri bertaraf edilmiş olur. Bununla beraber konkordato mühletinin etkileri açısından bir değerlendirme yapıldığında, hukuki niteliği itibariyle muhafaza tedbiri sayılan kimi işlemlerin İİK m 295'te düzenlenmiş yasağa takılmayacakları yönünde görüşlere rastlandığı da görülebilmektedir. Buradan hareketle varılacak sonuç kanaatimce şu şekilde özetlenebilir: Rehinli mevduatın bloke edilmesinin İİK m 295'e aykırı olup olmadığı sorusu kademeli olarak cevaplandırılmalıdır. İlk aşamada blokenin İİK m 295 anlamında bir muhafaza tedbiri olup olmadığı tespit edilmeli; ardından, bu yönde bir sonuca varılır ise, söz konusu muhafaza tedbirinin doğuracağı etki itibariyle İİK m 295 ile yasaklanmak istenen nitelikte olup olmadığı değerlendirilmelidir.

B. Mevduat Hesabının Bloke Edilmesi ve Hukuki Niteliği

1. Genel Olarak

İİK m 295'te kullanılan muhafaza tedbirleri ifadesinden ne anlaşılması gerektiği yukarıda tespit edildikten sonra, yapılması gereken mevduatın bloke edilmesinin bu nitelikte bir işlem olup olmadığına karar vermektir. Bu karar verilirken hareket noktası, mevduat rehininin hukuki niteliği olmalıdır. Mevduat rehininin hukuki niteliğinin bir alacak rehni olduğu hususu yukarıda tespit edilmiş olup²⁶; yapılacak değerlendirmelerde bu durum göz önünde bulundurulmalıdır. Ancak bloke işleminin alacak rehni hükümleri açısından nasıl değerlendirileceği bahsine geçmeden önce, söz konusu işlemi rehinin paraya çevrilmesi yoluyla yapılan takip sırasında alınacak bir muhafaza tedbirinden ayıran hususlara dikkat çekmekte fayda vardır. Öncelikle İİK m 295 anlamında muhafaza tedbiri olarak değerlendirilen hallerin aksine, burada icra dairesinin müdahalesi söz konusu değildir. Bunun gibi mevduatın bloke edilmesi ihtiyacı rehin konusunun rehinin paraya çevrilmesi aşamasında korunmasını değil; rehin kurulduğu andan rehinin paraya çevrilmesi anına kadar sürecek bir zaman dilimi boyunca korunmasını sağlamaktadır. O halde mevduatın bloke edilmesinin, rehinin paraya çevrilmesine başlandığı andan itibaren uygulanabilecek muhafaza tedbirleri arasında değerlendirilerek engellenmesi mümkün olmamalıdır. Bu çerçevede, İstanbul 17 BAM'ın 2019 yılında verdiği kararda, bloke işlemini tam da bu şekilde bir muhafaza tedbiri olarak nitelendirmesi kanaatimce isabetsizdir.

²⁶ Bkz Bölüm I.

Kanaatimce rehinli mevduatın, üçüncü kişi borçlu banka tarafından bloke edilmesi doğrudan TMK m 961 (2) gereğidir. Zira ilgili hükümde, rehin kendisine ihbar edilmiş olan üçüncü kişi borçlunun, borcunu asıl alacaklıya veya rehinli alacaklıya ancak diğerinin rızasıyla ödeyebileceği düzenlenmektedir. Diğer bir deyişle üçüncü kişi borçlu, rehinli alacaklının rızası olmaksızın alacaklıya ifada bulunmamalıdır. Aksi halde, borcundan kurtulmamış olacağından, teminat altına alınan alacağın ifa edilmemesi üzerine rehinli alacaklı söz konusu alacak üzerindeki rehin hakkının paraya çevrilmesi için yeniden harekete geçebilir. Bu alacağın bir mevduat alacağı olduğu durumlarda, mevduatın mevduat alacaklısına iade edilmesi veya mevduat alacaklısının mevduatı bir üçüncü kişinin hesabına aktarması ya da banka aracılığıyla gerçekleştirilecek çeşitli ödeme işlemlerine konu etmesi de TMK m 961 (2) hükmü uyarınca rehinli alacaklının rızasını gerektirir. Bu rıza olmaksızın yapılabilecek işlemlerin önünü kesmenin tek yolu ise rehinli mevduatın hesapta bloke edilmesidir.

TMK m 961 (2) ile getirilmiş düzenleme ilk bakışta üçlü köşeli bir ilişki akla getirmektedir. Bu ilişkide, (i) rehinli alacaklı, (ii) üzerinde rehin kurulan alacağın alacaklısı ve (iii) bu alacağın borçlusu farklı kişilerdir. Oysa mevduat rehinde çoğunlukla rehinle teminat altına alınan alacağın alacaklısı ve üçüncü kişi borçlu aynı kişi olur. Diğer bir ifadeyle olayların çok büyük bir kısmında, aynı inceleme konusu kararlara konu olaylarda olduğu gibi, banka kendi mevduat borcu üzerinde bir rehin hakkına sahip olacaktır. Ancak bu durum, TMK m 961 (2)'nin uygulanmaması için bir sebep teşkil etmez. Dolayısıyla banka, kendisinden başka bir kişinin rehinli alacaklı sıfatına sahip olduğu hallerde TMK m 961 (2) uyarınca kaçınması gereken davranışlardan, bu defa kendi lehine olarak yine kaçınabilmelidir. Gerçekten de rehinli alacaklının bir üçüncü kişi olduğu halden farklı olarak, rehinli mevduatın çekilmesine veya bir başka hesaba aktarılmasına rıza gösterip göstermeme konusunda takdir üçüncü kişi borçlu ve rehinli alacaklı sıfatını aynı anda haiz olan bankaya aittir. TMK m 961 (2)'deki düzenlemede, alacaklıya yapılacak ifa için rehinli alacaklının rızasının aranmasındaki temel amaç rehinli alacaklının korunması olduğuna göre, üçüncü kişi borçluyla aynı kişi olan rehinli alacaklının da bu işlemlerin gerçekleştirilmesine izin vermeme imkanı vardır. Ne de olsa bu son halde de rehinli alacaklının korunma ihtiyacı bakidir.

Mevduatın bloke edilmesi ihtiyacı, rehin hakkının kurulması anında doğacaktır. Zira teminat altına alınan alacağın muaccel olduğunda ifa edilmemesi halinde, rehin konusu mevduatın rehinli alacaklıyı tatmin edebilmesi, mevduatın o an hala var olmasını gerektirir. Kaldı ki TMK m 961 (2)'de üçüncü kişi borçlunun alacaklıya ifada bulunurken rehinli alacaklının rızasına gereksinim duyacağı hususu, ifa talebinin ileri sürüldüğü an göz önünde bulundurularak düzenlenmemiştir. Ne rehinle teminat altına alınan alacağın muaccel olmaması ne de rehinli alacaklının henüz takibe girişmiş olmaması hükmün uygulanmasının önüne geçebilir. Bu kapsamda

rehin hakkının kurulmasını takiben mevduat borçlusu banka TMK m 961 (2) uyarınca mevduat alacaklısının mevduatı üzerindeki işlemlerine engel olabilir. Bankanın bu işlemlere engel olmamak yönündeki iradesi ise onun, rehinli alacaklı sıfatıyla, mevduat alacaklısının talimatlarına uyulması yönündeki rızasını ortaya koyar. Diğer bir deyişle bu şartlar altında rehinli alacaklı, mevduat alacaklısının tahsil etmesine veya bir üçüncü kişi hesabına aktarmasına izin verdiği tutara ilişkin rehin hakkından feragat etmiş olur.

2. Müstakbel Alacakları Teminat Altına Alan Rehin Hakkına Bağlı Bloke İmkânı

Müstakbel bir alacağı teminat altına alan rehin hakkı, mevcut bir alacağı teminat altına alan rehin hakkı gibi, rehin kurma tasarruf işleminin tamamlandığı anda kurulur.²⁷ Dolayısıyla rehin hakkının kurulması, teminat altına alınan alacağın doğmasından ve hatta bazen bu alacak hakkına kaynaklık edecek hukuki ilişkinin dahi ortaya çıkmasından önceki bir ana denk gelir.²⁸ Bununla beraber müstakbel alacağın doğmamış olması, bu alacağın hiçbir zaman doğmayacak olması ihtimalini de beraberinde getirir. Hemen belirtmek gerekir ki burada henüz doğup doğmayacağı belirsiz bir alacak hakkının teminat altına alınmasından söz edildiğinden, rehinle teminat altına alınan alacağın paraya çevrilmesi aşamasına geçilmediği açıktır. Kaldı ki bloke de rehinin paraya çevrilmesi için bir araç değildir. Aksine, mevduatın bloke edilmesi, rehin konusunun rehinle teminat altına alınan alacağın ifa edilmemesi tehlikesine karşı muhafaza edilmesine yarar. Ancak belki de hiç doğmayacak bir alacak hakkını teminat altına almak için, mevduat alacaklısının mevduatını tahsil etmesine veya onu üçüncü kişilerin hesaplarına aktarmasına ya da çeşitli ödeme işlemlerine konu etmesine engel olmanın ne derece isabetli olduğu sorgulanmalıdır.

Rehin hakkının fer'iliği ilkesi çerçevesinde, rehinli alacaklının korunma ihtiyacının ortaya çıkacağı ilk anın teminat altına alınan alacağın doğum anı olduğu ileri sürülebilir. Bununla beraber teminat altına alınan alacağın henüz doğmadığı, fakat yine de rehinli alacaklının korunma ihtiyacının doğduğu hallerle karşılaşılabilir. Böyle bir durumun mevcut olması halinde, rehinli mevduatın alacaklısı mevduatını serbestçe çekememeli veya benzer işlemlere konu edememelidir. Diğer bir deyişle bu hallerde rehinli alacaklının rızasını arayan TMK m 961 (2) hükmü devrede olmalıdır. Rehinli alacaklının ve üçüncü kişi borçlusunun farklı kişiler olup olmaması bu açıdan önem arz etmez. Asıl sorun ise, teminat altına alınan alacağın doğmadığı anlarda dahi mevcut

²⁷ Müstakbel alacakları teminat altına alan teslimine bağlı taşınır rehininin zilyetliğin devri ile kurulacağı yönünde bkz Oftinger ve Bär, (n 9) Art 884, N 123; Oftinger ve Bär, (n 9) Art 893, N 13; Zobl ve Thurnherr, (n 13) Art 884, N 227; Zobl, (n 10) Art 893, N 17; Bauer T ve Bauer C, (n 13) Art 884, N 55; Mehmet Serkan Ergüne, *Hukukumuzda Taşınır Rehininin, Özellikle Teslime Bağlı Taşınır Rehininin Kuruluşu* (2. Bası, Filiz 2020) N 441; Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir, *Eşya Hukuku* (25. Bası, Filiz 2023) N 3607a; Rona Serozan, *Eşya Hukuku I* (3. Bası, Filiz 2014) N 1482.

²⁸ Aksi yönde bkz Haluk Nami Nomer, *Beklenen Haklar Üzerindeki Tasarrufların Hukuki Sonuçları* (Beta 2002) 127 vd; Bénédicte Foëx, *Le contrat de gage mobiliers* (Helbing Lichtenhahn 1997) N 623.

olabilecek bu koruma ihtiyacının hangi anda ortaya çıktığını tespit etmektir. Kanaatimce bu an, rehinle teminat altına alınan alacak hakkını doğuracak hukuki ilişkinin ortaya çıktığı an olarak kabul edilmelidir. Zira teminat altına alınan alacağın doğması, ilk defa bu hukuki ilişkinin ortaya çıkması üzerine mümkün hale gelir. O halde henüz ortada bu hukuki ilişki dahi yokken kurulan ve müstakbel alacakları teminat altına alan rehin hakkı, rehinli alacaklıya, mevduat alacaklısının mevduatı üzerinde yapabileceği işlemleri TMK m 961 (2) uyarınca kısıtlama hakkı vermemelidir.

Teminat altına alınan alacağa kaynaklık edecek hukuki ilişkinin ortaya çıkması, söz konusu alacağın fiilen somutlaştırıcaktır. Söz gelimi bankanın bir müşterisiyle yaptığı ve müşteriye karşı olağan bankacılık ilişkilerinden dolayı sahip olacağı alacakları teminat altına aldığı bir rehin sözleşmesinde, rehinle teminat altına alınan alacaklar hukuki olarak somutlaştırılmış olur. Hukuki somutlaşma ile teminat altına alınmak istenen alacak bireyselleştirilmiş olur ve bunun için teminat altına alınan alacağın belirli bir hukuki ilişki ile ilişkilendirilmesi yeterlidir. Oysa fiili somutlaşma, hukuki somutlaşmanın bir adım ötesine geçer. Teminat altına alınan alacağın fiilen somutlaşmasından bahsedebilmek için, bu alacağa kaynaklık edecek hukuki ilişki ortaya çıkmış olmalı ve bu ilişkinin bağlayıcı gücü sayesinde rehinli alacaklı, kendi iradesiyle teminat altına alınan alacağın doğmasına engel olma ihtimalini yitirmiş olmalıdır.

Bu durumu bankaların sıklıkla tarafı olduğu bazı işlemler üzerinden örneklendirmek gerekirse, akla ilk gelen bankalarca düzenlenen teminat mektupları olacaktır. Üçüncü kişinin fiili taahhüt niteliğindeki teminat mektubunun düzenlenmesi üzerine, teminat mektubunun paraya çevrilip çevrilmeyeceği hususunun bilinmediği bir zaman dilimi başlar. Ancak bu zaman dilimi içerisinde bankanın teminat mektubunun paraya çevrilmesine engel olma imkanı kalmamıştır. Banka kendisine başvuran muhataba ödeme yapmakla yükümlüdür. Bu ödemeyi takiben banka, aralarındaki hukuki ilişki gereği müşterisine rücu edebilir. Bankanın bu rücu ilişki çerçevesinde sahip olacağı alacak hakkı çoğu zaman bir rehinle güvence altına alınmış olacaktır. Bu rehin hakkının kurulduğu an ise, bankanın teminat mektubu için ödeme yapmasından ve hatta teminat mektubunun düzenlenmesinden dahi önce olabilir. Böyle bir halde, rehin hakkının hangi anda kurulduğu rehinin sırasının tespiti açısından önem arz eder. Fakat bu rehin hakkının bankaya, müşterisinin rehinli mevduat üzerindeki kimi tasarruflarını engelleme hakkı tanıyabilmesi için öncelikle söz konusu teminat mektubunun düzenlenmesi gerekir. Zira bankanın rücu ilişkisi çerçevesinde sahip olacağı alacak, bu andan önce fiilen somutlaşmış değildir.²⁹

Rehin hakkının rehinli alacaklıya, teminat altına alınan alacak henüz doğmamışken sağladığı bu müdahale imkanı, rehin hakkının fer'iliği sebebiyle eleştirilebilir. Ancak fer'iliği ve teminat işlevi yönünden rehin hakkına yakınlaşan kefalet sözleşmesi açısından da benzer bir yorumun öğretilde taraftar bulduğu belirtilmelidir. Şöyle ki, müstakbel bir borca kefil olunması durumunda kefil, TBK m 599'daki diğer şartların da sağlanmış

²⁹ Alacağın fiilen somutlaşması hakkında ayrıntılı açıklama ve farklı örnekler için bkz Zeynep Damla Taşkın, *Mevduat Rehni Özelinde Alacak Rehni* (On İki Levha 2023) 484 vd.

olması kaydıyla, kefaletten dönebilir. Yukarıda verilen teminat mektubu örneğini kefil olan bir kişi açısından kurgulayacak olursak, varılacak sonuç şu şekilde özetlenebilir: Teminat mektubunun paraya çevrilip çevrilmeyeceğinin bilinmediği dönemde, aralarında buna imkan veren bir hukuki ilişki olsa dahi, bankanın lehine mektup verilen müşterisinden henüz bir alacağı bulunmamaktadır. Ancak kefil, gelecekte doğması muhtemel bu borca kefil olmuşsa, kefalet teminatına güvenerek teminat mektubu düzenleyen bankanın korunmaya değer bir menfaatinin olacağı açıktır. Dolayısıyla teminat mektubunun düzenlenmesini takiben, rücu ilişkisindeki alacağın henüz doğmadığı iddiasıyla kefaletten dönülmesi mümkün olmamalıdır.³⁰ Kefil olunan borcun henüz doğmamasına karşın kefaletten dönmenin mümkün olmadığı durumlar, alacaklının borcun doğumundan önce borçluya karşı yükümlülük altına girebileceği durumlar olarak ifade edilmektedir.³¹

Kanaatimce rehin hakkı için de benzer bir genelleme yapılabilir. Rehlinli alacaklı bankanın, teminat altına alınan alacağın doğacağı bir hukuki ilişkiye taraf olması üzerine, mevduat sahibi alacaklının rehin konusu mevduat üzerindeki çeşitli tasarruflarına engel olması mümkündür. Bu aşamada teminat altına alınan alacağın henüz doğmamış olması, rehin hakkına bağlı yetkilerin kullanılmasına engel olmamalıdır. Alacağın fiilen somutlaştığı bu anın öncesinde ise rehlinli alacaklının korunma ihtiyacı olduğu söylenemez. Bu aşamada mevduat alacaklısı, alacağını sona erdirecek veya azaltacak işlemleri yaparken, rehlinli alacaklının rızasına ihtiyaç duymayacaktır. Söz gelimi alacaklının rehin konusu alacağı tahsil ederek sonlandırdığı bir durumda, rehlinli alacaklı teminat altına alınan alacağı doğurabilecek hukuki ilişkiye taraf olmamak ve dolayısıyla teminat altına alınmış alacağın doğumuna engel olmak imkanını elinde bulundurur. Bu da rehlinli alacaklının korunma ihtiyacını haklı kılacak riski ortadan kaldırır.³²

³⁰ Serkan Ayan, *Kefalet Sözleşmesi* (Adalet 2018) 669; Seza Reisoğlu, *Türk Kefalet Hukuku* (Ankara 2013) 293.

³¹ Burak Özen, *Kefalet Sözleşmesi* (4. Bası, Vedat 2017) 613; Hüseyin Murat Develioğlu, *Kefalet Sözleşmesini Düzenleyen Hükümler Işığında Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (Vedat 2009) 458, dn 1797; Cansu Kaya Kızıllırmak, *Kefalet Sözleşmesinin Kendine Özgü Sona Erme Halleri* (On İki Levha 2019) 176; Ayan, (n 27) 667; Burak Özen, '6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefilin Sorumluluğunun Kefalet Sözleşmesine Özgü Sebeplerle Sona Ermesi' 2011 (10) 2 İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 53, 73.

³² Müstakbel alacakların rehinle teminat altına alındığı hallerde, rehlinli alacaklının riskine bağlı değerlendirmeler için bkz Yargıtay 8 HD, 14779/10601, 26.05.2014 (Hukuktürk): "Ne var ki bu gibi durumlarda Banka'nın [rehlinli alacaklı] üçüncü kişi sıfatı ile istihkak iddiasında bulunabilmesi için haciz kararını aldığı tarih itibarı ile kredi borcunun tamamının ödenmemiş olması, uzmanlık gerektiren bu durumun bilirkişi ya da bilirkişilere tespit ettirilmesi, belirlenen geri ödemesi yapılmamış kredi alacağı veya çek varsa bu miktar ile sınırlı olmak üzere üçüncü kişi Bankanın davaya konu hesaplar üzerinde rehin, hapis, takas ve mahsup hakkının bulunduğu kabul edilmesi gerekir. Haciz itibarı ile varsa kredi borcunun tamamı veya keşide edilen çeklerin ödemesi yapılmış ise bu kez üçüncü kişinin dayandığı kredi sözleşmesinden doğan rehin hakkının alacaklıya karşı ileri sürülmesi mümkün olmayacaktır. (...) Aynı şekilde bankanın, çekle işleyecek hesap açarken ve çek karnesi verirken gerekli basiret ve itina'yı gösterme zorunda olduğu da dikkate alındığında, rehin hakkını sadece karşılıksız kalan çekler ve ibraz edilmeyen çekler ile ilgili olarak ileri sürebileceğinin kabulü gerekir. Bu sebeple haciz tarihi itibarı ile tamamen ya da kısmen karşılıksız kalan çeklerden doğan yasal sorumluluk miktarı ile henüz muhatap bankaya ibraz edilmeyen çek yapıklarından kaynaklanan risk miktarı toplamının banka kayıtları üzerinde yaptırılacak teknik bilirkişi eli ile saptanmalıdır." Benzer yönde kararlar için bkz Yargıtay 8 HD, 1892/13287, 16.06.2015 (Hukuktürk); Yargıtay 8 HD, 3908/10494, 15.06.2016 (Hukuktürk). Bankanın kullandığı kredi henüz ödenmemişse, banka kredi kullanan alacaklı konumdadır. İbraz edilen çeklerin karşılıksız çıktığı bir durumda ise, banka karşılıksız çekleri ibraz edenlere karşı borç altında olduğu gibi müşterisinden de bu sebeple alacaklıdır. İbraz edilmeyen çekler ise ancak süresinde ibraz edilmeleri halinde, banka açısından ibraz edene karşı borç doğurur. Dolayısıyla burada teminat altına alınan alacak henüz doğmamışsa da, doğma riski vardır. Aynı çıkarım rehlinli alacaklı banka tarafından düzenlenen teminat mektupları için de yapılmalıdır, Yargıtay 8 HD, 13349/2372, 6.03.2019 (Hukuktürk); Yargıtay 8 HD, 14264/12403, 19.09.2016 (Hukuktürk); Ankara 19 BAM, 1273/1707, 1.10.2020 (Lexpera): Bu kararlarda bankanın haciz tarihi itibarıyla nakde çevrilmesi olasılığı olan teminat mektubu miktarı için rehin hakkının varlığının kabulü gerektiğine hükmedilmiştir.

IV. İİK m 287 (1) Uyarınca Mahkemece Alınacak Tedbirler Çerçevesinde Bloke İşleminin Durdurulmasının Mümkün Olup Olmadığının Değerlendirilmesi

A. Genel Olarak: Mahkemenin Üçüncü Kişilerin Maddi Hukuktan Kaynaklanan Haklarını Etkileyecek Bir Tedbir Kararı Alıp Alamayacağı Meselesi

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde, rehinli alacaklı banka tarafından rehin hakkına bağlı olarak uygulanan blokenin İİK m 295'te yasaklanmış olan muhafaza tedbirleri arasında olmadığı kabul edilmelidir. Dolayısıyla İİK m 295'e dayanarak bankanın bu işlemi engellemenin yolu yoktur. Fakat konkordato hükümleri çerçevesinde mahkemelere konkordato projesinin gerçekleştirilmesi adına tanınmış çeşitli yetkiler de gözden kaçırılmamalıdır. Örneğin geçici mühlet kararı veren mahkeme, İİK m 287 (1) uyarınca, İİK m 297 (2)'deki haller de dahil olmak üzere, borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü bütün tedbirleri almaya yetkilidir. Bu başlık altında tartışılacak olan ise, bankanın rehin hakkına bağlı bloke işlemine engel olunmasının, anılan hüküm uyarınca mahkemenin alabileceği tedbirler arasında kalıp kalmadığıdır.

Mahkemece alınabilecek tedbirlere ilişkin tartışmanın kökeni iflasın ertelenmesi düzenlemelerinin yürürlükte olduğu döneme dek uzanmaktadır. İİK mülga m 179/a uyarınca mahkeme, iflasın ertelenmesi isteminde bulunulması üzerine, şirketin ve kooperatifin malvarlığının korunması için gerekli önlemleri alır. Ancak bu önlemlerin içeriği, kanun ile olmasa da Yargıtay uygulaması ile sınırlandırılmıştır. Bu dönemde verilen pek çok kararda, alınacak tedbirlerin alacaklıların ve üçüncü kişilerin maddi hukuktan doğan talep ve def'i haklarını kısıtlamayacak ölçüde olması gereğine ve mahkemelerin maddi hukuk alanında sonuçlar doğuran muhafaza tedbirleri veremeyeceğine işaret edilmiştir. Bununla bağlantılı olarak vurgulanan bir diğer husus da, alacaklıların alacaklarını tahsil amacıyla kullanabilecekleri takas, mahsup, hapis hakkı gibi hukuki işlemlerin durdurulmasının iflasın ertelenmesi düzenlemesine uygun olmadığıdır.³³

İflasın ertelenmesi kurumuna ilişkin düzenlemelerin yürürlükten kalkmış olmasına rağmen, bu kurumun konkordato ile benzer yönleri söz konusu düzenlemelerin konkordato açısından da yol gösterici sayılmasını sağlamıştır. Bu çerçevede mahkemelerin İİK m 287 (1) uyarınca verecekleri tedbir kararlarında yine üçüncü kişilerin maddi hukuktan kaynaklanan haklarının etkilenmemesi esası benimsenebilir. Bununla beraber uygulamada aksi yönde kararlara da rastlanmaktadır. Bu aksi yöndeki kararlarda, konkordato borçlusunun alacaklılarının maddi hukuktan

³³ Örnek kararlar için bkz Yargıtay 19 HD, 331/3708, 12.04.2007 (Lexpera); Yargıtay 19 HD, 9838/3705, 31.03.2010 (Lexpera); Yargıtay 23 HD, 1610/3329, 03.05.2012 (Lexpera).

kaynaklanan haklarının, kanundaki düzenlemeler uyarınca, konkordatodan halihazırda etkilenmekte olduğuna dikkat çekilmektedir. Söz gelimi İstanbul BAM 17HD'nin 2019 yılında verdiği kararda, kanun koyucunun konkordato düzenlemeleri aracılığıyla konkordato borçlusundan alacaklı kişilerin maddi hukuktan kaynaklanan haklarına müdahale edilebilmesinin halihazırda mümkün hale geldiği ifade edilmiştir. Buradan hareketle mahkeme, iflasın ertelenmesi kurumu açısından mahkemece verilebilecek tedbirleri sınırlayan Yargıtay uygulamasının konkordato hükümleri ile bağdaşmadığı yönünde karar vermiştir.³⁴ Kararda maddi hukuka müdahale edici niteliği ile öne çıkarılan düzenlemeler İİK m 294 (1), 294 (3), 294 (4), 294 (6), 296 (1) ve 296 (2)'dir.³⁵

Sakarya BAM 7 HD'nin 2020 yılında verdiği bir kararda³⁶ ise İİK m 287 (1)'de mahkemece alınabileceği belirtilen tedbirlerin içeriğinin açık olmadığına değinilmiş; ancak kesin mühletin alacaklılar bakımından sonuçlarını düzenleyen İİK m 294 (4) uyarınca maddi hukuka ilişkin takas hakkının kullanılmasının İİK m 200-201'deki kurallara tabi kılındığına dikkat çekilmiştir. Buradan hareketle mahkeme, konkordato tedbirlerinin sınırlı da olsa maddi hukuktan kaynaklanan hakları da etkileyebileceği sonucuna varmışsa da, bunun sınırının “*en az müdahale prensibi*” olduğunun altını çizmiştir. Bu prensibe göre, konkordato borçlusu olmayan üçüncü kişilere en az zarar verebilecek önlem, somut olaya göre en çok katlanılabilecek, en hafif tedbirdir ve bu ilke kapsamında karar verecek hakim, taraflar arasındaki menfaat dengesini ve ihtiyati tedbirin amacını göz önünde bulundurmalıdır.

Yine İstanbul BAM 17HD'nin 2020 yılında verdiği bir kararın³⁷ muhalefet serhinde de konkordatoya ilişkin İİK m 294 ve 296 düzenlemelerine dikkat çekildiği görülmektedir. Söz konusu kararda uyuşmazlık konusu, konkordato borçlusu lehine verilmiş teminat mektubunun nakde çevrilmesinin tedbirene durdurulmasına karar verilip verilemeyeceğidir. Mahkeme paraya çevirmenin durdurulmasına yönelik talebin, borçlunun mal varlığının muhafazası kapsamında değerlendirilemeyeceğine hükmetmiştir. Bunun yanında, teminat mektubunun paraya çevrilmesinin durdurulmasına yönelik tedbirin, maddi hukuk alanında sonuçlar doğuran ve konkordato borçlusu şirket dışındaki kişilerin maddi hukuktan doğan talep ve def'i haklarını etkileyecek nitelikte bir tedbir olduğunu tespit etmiştir. Anılan son husus çalışma konumuzu da ilgilendirmektedir. Zira mahkeme sonuç itibarıyla gerek geçici

³⁴ Kararla aynı yönde görüşler için bkz Mehmet Kamil Yıldırım ve Nevhis Deren-Yıldırım, *İcra ve İflas Hukuku* (8. Bası, Beta 2021) 608; Tunç Yücel, (n 17) 209-210. Tunç Yücel'in bankaların bloke işlemleri için değerlendirmeleri de benzer yöndedir. Ancak bu değerlendirmelerde bloke işleminin kaynağındaki hak özelinde bir inceleme yapılmamış; daha çok devamında kullanılan takas hakkı üzerinde durulmuştur; Tunç Yücel, (n 17) 216 vd. Aksi yönde bir karar için bkz İstanbul 17 BAM, 1540/1400, 2.12.2021 (Lexpera).

³⁵ İsviçre hukukunda da konkordato hükümlerinin halihazırda, konkordato borçlusunun alacaklılarının maddi hukuktan kaynaklanan haklarına etki ettiği belirtilmektedir. Bu yönde etkiye sahip olduğu ifade edilen hükümler ise sırasıyla İİK m 294 (6), (3), (4)'ün karşılıkları olan Art 297 (4), (7), (8) SchKG'dir. Bu yönde bkz Bauer ve Luginbühl, (n 12) Art 297, N 3.

³⁶ Sakarya 7 BAM, 2265/211, 12.2.2020 (Lexpera).

³⁷ İstanbul 17 BAM, 1324/1522, 9.7.2020 (Lexpera).

mühlet gerekse kesin mühlet içerisinde, üçüncü kişilerin sahip oldukları hakları etkileyecek nitelikte tedbir kararı verilemeyeceğine hükmetmiştir. Karara ilişkin muhalefet şerhinde ise, İİK m 294 ve 296 hükümlerinin maddi hukuk alanında sonuç doğuran düzenlemeler olduğu da göz önünde bulundurularak, teminat mektubunun paraya çevrilmesinin durdurulmasının maddi hukuktan kaynaklanan haklara müdahale edeceği gerekçesiyle ret kararı verilmesi eleştirilmiş; bunun yerine her talebin niteliğine ve ihtiyati tedbir şartlarının oluşup oluşmadığının değerlendirilerek hüküm tesis edilmesi gereği vurgulanmıştır.

B. İİK m 294 ve 296 Hükümlerinin Maddi Hukuk Alanında Etki Doğuran Tedbir Kararları Alınmasını Meşru Kılıp Kılmayacağına İflasın Ertelenmesi Kurumu İle Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi

Bir üst başlıkta da belirtildiği üzere, yargı kararlarında konkordato ve iflasın ertelenmesi kurumlarının bu çalışmada incelenen konu çerçevesindeki farklılıklarının İİK m 294 ve 296 düzenlemeleri ile somutlaştığına dikkat çekilmektedir. Bu nedenle bu başlık altında yapılacak olan, bahsi geçen hükümlerin maddi hukuka alanında ne ölçüde etki doğurabildiklerini, yeri geldikçe iflasın ertelenmesine ilişkin hükümlerin yürürlükte olduğu dönemdeki uygulama ve öğreti görüşleri ile karşılaştırmalı olarak değerlendirmektir. Bu kapsamda İstanbul BAM 17HD'nin 2019 yılında verdiği 2019/1672 esas ve 2019/1058 karar numaralı kararında sayılmış olan İİK m 294 (1), 294 (3), 294 (4), 294 (6), 296 (1) ve 296 (2) hükümleri incelenecektir.

1. İİK m 294 (1) ve İİK m 294 (4) Uyarınca Değerlendirmeler

Anılan ilk hüküm olan İİK m 294 (1), konkordato mühleti içinde takip yasağını düzenlemektedir. Hükme göre konkordato borçlusu aleyhine başlatılmış olan takipler mühlet kararı ile duracak ve bu süre içinde borçlu aleyhine yeni takip de başlatılamayacaktır. Bunun yanında ihtiyati haciz ve tedbir kararlarının uygulanması ve takip işlemleri ile kesilebilecek zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin işlemesi de mühlet boyunca mümkün değildir. Bu düzenleme İİK mülga m 179/b (1) ile birebir aynıdır. Dolayısıyla bu maddenin üçüncü kişilerin maddi hukuktan kaynaklanan haklarına müdahale niteliğinde olduğu söylenebilecekse, iflasın ertelenmesi kurumunun da bu haklara konkordato ile aynı derecede müdahale ettiği kabul edilmelidir.

İİK m 294 (4)'te yer alan takas hakkına ilişkin düzenleme açısından da benzer bir çıkarım yapılabilir. Her ne kadar mülga iflasın ertelenmesi düzenlemeleri arasında takas hakkının kullanılmasına ilişkin bir sınırlama getirilmemişse de, gerek öğretide gerekse yargı kararlarında iflas kapsamında yapılmış sınırlamaların (İİK m 200-

201), iflasın ertelenmesinde de geçerli olacağı ifade edilmektedir.³⁸ Bu nedenle iflasın ertelenmesinden farklı olarak konkordato hükümlerinin yürürlüğe girmesini takiben, İİK m 287 (1) uyarınca alınacak tedbirlerin maddi hukuk alanında da etki doğurabileceği kabul edilecek olsa dahi, bunun gerekçeleri arasında İİK m 294 (1) ve (4)'ün gösterilmesi kanaatimce isabetli değildir.

2. İİK m 294 (6) Uyarınca Değerlendirmeler

Konkordatonun maddi hukuka etki eden düzenlemelerine örnekler altında sayılan İİK m 294 (6)'nın da ayrıca değerlendirilmesi gerekir. Söz konusu hüküm uyarınca, konkordato mühletinin verilmesinden önce müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış, ancak devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise, bu devir hükümsüzdür. Her ne kadar müstakbel alacakların devrine ilişkin özel bir hüküm getirilmişse de, esasen buna ihtiyaç olup olmadığı tartışılabilir. Şöyle ki kendisine konkordato mühleti tanınmış kişi alacaklarını devredemeyecek durumda ise, mühletten önce yapılan ve konusu da müstakbel bir alacak olan devrin, ilgili alacağın konkordato mühleti verilmesinden sonra doğması halinde hüküm ifade etmeyeceği de pekala söylenebilir. Bu nedenle öncelikle üzerinde durulması gereken, konkordato mühletinin verilmesini takiben, halihazırda doğmuş (mevcut) alacakların devredilip edilemeyeceğidir.

İİK m 297 (2) uyarınca konkordato borçlusunun, mühlet kararından itibaren, mahkemenin izni dışında rehin tesis etmesi, kefil olması ve ivazsız tasarruflarda³⁹ bulunması mümkün değildir. Aynı maddenin devamında konkordato borçlusunun taşınmazını, işletmenin faaliyetinin devamı için önem arz eden taşınırını ve işletmenin devamlı tesisatını devredemeyeceği veya sınırlayamayacağı da düzenlenmiştir. Aksi halde yapılan işlemler hükümsüz olacaktır. İİK m 297 (2)'de açıkça alacağın devrinden bahsedilmemişse de, ivazsız alacak devirlerinin – tüm ivazsız tasarruflar gibi – İİK m 297 (2) altında değerlendirileceğinden şüphe edilmemelidir. Bununla beraber alacağın devrinin ivazsız olduğu hallerde, bundan hiçbir ekonomik çıkar sağlanmadığı düşünülmemelidir. Söz gelimi alacağın teminat amacıyla devredildiği durumlarda, teknik anlamıyla bir ivaz söz konusu olmasa da, alacağını devreden kişi bundan ekonomik bir menfaat elde etmekte; örneğin bir kredi kullanabilmektedir. Hemen belirtmek gerekir ki öğretilerde teminat amacıyla yapılan bu tür devirlerin İİK m 297 (2)'de sayılan rehin verme işlemine denk düştüğü ve bu nedenle de yasak olduğu

³⁸ Hakan Pekcanitez, 'İflasın Ertelenmesi' iç *Makaleler II* (On İki Levha 2016) 60; Selçuk Öztekin, 'İflasın Ertelenmesi', *Bankacılar Dergisi* (2006) (59) 39, 77; İsmail Kayar, 'Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin İflasın Ertelenmesine İlişkin Kararlarının Değerlendirilmesi' iç *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu - XXIII 12 Haziran 2009* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2009) 90; Tansu Dumlupınar, 'Sermaye Şirketlerinde İflasın Ertelenmesi' (2014) S.D.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi 4 (1) 71, 95-96. Bu yönde karar örneği için bkz Yargıtay 23 HD, 1618/3330, 3.5.2012 (Lexpera).

³⁹ İvazsız tasarrufları somutlaştırmak adına İİK m 278'deki tasarrufun iptali düzenlemesinden yararlanılabileceği yönünde bkz Kuru, (n 24) 1467; Tanrıver, *Konkordato Komiseri* (n 24) 74; Bilgehan Yeşilova iç Bilgehan Yeşilova (ed), *Yeni Konkordato Hukuku* (3. Basi, Yetkin 2023) İİK m 297, N 19.

kabul edilmektedir.⁴⁰ Bununla beraber bir alacak devrinin teminat amacı gütmeyen ve ivazlı olarak yapılmasına İİK m 297 (2) çerçevesinde bir engel bulunmamaktadır.

Henüz doğmamış bir alacağın devri, tasarruf işleminin yapıldığı ve etkilerini doğurduğu anların birbirinden ayrılmasına yol açar. Bu nedenle devre konu alacağın doğumundan önce haczedilmesi veya devredenine yine alacağın doğumundan önce iflas etmesi gibi hallerin tamamlanmış devir işlemine etkisi öğretide tartışma konusu edilmiştir.⁴¹ Kanaatimce müstakbel alacaklar üzerinde yapılan bir tasarruf açısından önemli olan, alacak doğduğunda tasarruf edenin hala bu alacak üzerinde tasarrufta bulunma imkanının olup olmadığıdır. Böyle bir imkan yoksa geçmişte yapılan tasarruf işlemi de hüküm ifade etmemelidir. Alacak doğduğunda tasarruf işlemi yapılabilmesine rağmen belirli kişilere karşı ileri sürülemiyorsa, geçmişte yapılan tasarruf işlemi de aynı yaptırıma tabi olmalıdır. Bu durumu somutlaştırabilecek en çarpıcı örnek, müstakbel alacağını devreden kişinin alacak doğmadan iflas etmesidir. Hemen belirtmek gerekir ki, iflasın açılmasının müflisin tasarruf yetkisine etkisi, iflas masasına dahil olan malvarlığı unsurları üzerinde tasarruf edilmesine engel olacak nitelikte değildir. Burada sınırlanan esasen müflisin tasarruf yetkisi değil; bu tasarruflar sonucunda hak kazanan kişilerin bu haklarını alacaklılara karşı ileri sürebilmeleri imkanındır.⁴² Zira İİK m 191 (1)'de, müflisin iflas açıldıktan sonra masaya ait mallar üzerindeki tasarruflarının sadece alacaklılara karşı hükümsüz olacağı düzenlenmiştir. Diğer bir deyişle iflastan önce gerçekleştirilen devir işlemi, alacağın doğmasıyla birlikte devralanın malvarlığına dahil olacağına da, iflas alacaklıları İİK m 191 (1) uyarınca bu devir işleminden etkilenmeyecektir.⁴³

Aynı düşünce silsilesiyle İİK m 294 (6) açısından varılacak sonuç da şu şekilde özetlenebilir: Müstakbel bir alacak, ivazsız olarak devredilmiş ve devredene konkordato mühleti verilmesinden sonra doğmuşsa, mahkeme izni alınmaması sebebiyle İİK m 297 (2) uyarınca hükümsüz olacak bu devrin, sırf ilgili tasarruf işleminin daha önce tamamlanması sebebiyle hüküm ifade etmesi mümkün değildir. Bu alacağın devri teknik anlamda ivazsız olmakla beraber, teminat amacıyla devredilmiş olması halinde de aynı sonuca varılacaktır. Zira İİK m 297 (2)'nin rehin kurma işlemi için getirdiği yasak, teminat amaçlı devirlere de uygulanır. Bu çerçevede salt İİK m 297 (2)'den hareketle, İİK m 294 (6)'da düzenlenen sonuçlara

⁴⁰ İsviçre hukukunda bu yönde bkz Bauer ve Luginbühl, (n 12) Art 298, N 19; Benedikt Fässler, *Der Factoringvertrag im schweizerischen Recht* (Dike 2010) N 534; Peter Dietsche, '(Globale) Debitorenzession im Nachlassverfahren' (1997) 93 SJZ 337, 343.

⁴¹ Bu tartışmaların derlemesi için bkz Taşkın, (n 29) 101 vd.

⁴² Bilge Umar, *İcra ve İflas Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi* (Ege Üniversitesi İktisadi ve Ticari Bilimler Fakültesi Yayınları 1973) 250.

⁴³ İsviçre Federal Mahkemesi'nin iflastan sonra doğan alacakların önceden devredilmeleri halinde devir işleminin hükümsüz olacağı yönündeki kararları için bkz BGE 115 III 65, 67 (Swisslex); BGE 130 III 248, 255 (Swisslex); BGE 111 III 73, 76 (Swisslex). Ancak belirtmek gerekir ki bu kararlardan ilkinde hükümsüzlüğün sadece iflas alacaklıları tarafından ileri sürülebileceği açıkça belirtilmişken; ikinci kararda devredilen alacağın müflisin malvarlığını terk etmediği ifade edilmiştir. Oysa Federal Mahkeme aynı kararında iflasın mevcut alacakların devrine etkisinin, sadece iflas alacaklılarına karşı bir hükümsüzlük olduğunu isabetli olarak ortaya koymuştur, BGE 130 III 248, 254 (Swisslex).

varmak mümkündür.⁴⁴ İİK m 297 (2)'deki hükümsüzlüğün türü öğretide tartışmalı olmakla beraber⁴⁵, bu hususta varılacak kanaatin İİK m 294 (6)'daki hükümsüzlük türü için de geçerli olacağı kabul edilmelidir.⁴⁶

Bununla beraber İİK m 294 (6) düzenlemesine yer verilmiş olmasının, İİK m 297 (2) karşısında hiçbir etkisi olmadığını söylemek güçtür. Kanaatimce İİK m 294 (6)'nın sakıncalarından biri, sadece müstakbel alacakların devrine odaklanmış olması sebebiyle, bu alacaklar üzerinde yapılan diğer tasarrufların alacağın konkordato mühletinden sonra doğması halinde dahi geçerli olabileceği yönünde bir intiba yaratmasıdır. Oysa öğretide bu hükmün en azından müstakbel alacaklar üzerinde kurulacak rehin hakkı için de uygulanacağı savunulmaktadır.⁴⁷ Öte yandan İİK m 294 (6)'da dikkat çeken bir diğer husus da, hükümsüz olacağı düzenlenen devrin ivazlı veya ivazsız olması ile ilgili bir açıklık olmamasıdır. Hükmün ifadesi, İİK m 297 (2)'deki yasaklar saklı olmak üzere, konkordato mühleti içinde yapılacak ivazlı tasarruflar serbestken; İİK m 294 (6)'da müstakbel alacaklar için daha katı bir yasak getirildiği ve ivazlı olanların dahi hükümsüz olduğu gibi bir çıkarıma yol açmaktadır. Nitekim öğretide de bu yönde görüşlere rastlanmaktadır.⁴⁸

İİK m 294 (6)'nın gerekçesi, hükümsüz olması öngörülen müstakbel alacakların devrinin ivazsızlarla sınırlı olup olmadığı açısından yol gösterici olabilir. İsviçre hukukunda söz konusu hükmün karşılığı olan Art 297 (4) SchKG'nin amacının konkordato borçlusuna likidite sağlamak olduğu kabul edilmektedir.⁴⁹ Bu çerçevede, kanaatimce, malvarlığı alacak devri yoluyla eksilen borçlu bunun yerine geçecek bir değere kavuşacağından likidite açığı da olmayacağı kabul edilmelidir. İİK m 294 (6)'nın gerekçesi ise, amacın konkordato alacaklılarının başvurabileceği malvarlığını korumak olduğunu ortaya koymaktadır.⁵⁰ Türk hukukunda İİK m 294 (6) için gösterilen bu gerekçe, İsviçre hukukunda İİK m 297 (2)'nin karşılığı olan Art 298

⁴⁴ İsviçre hukuku açısından benzer yönde bkz Franco Lorandi, 'Sanierung mittels Konkursaufschub oder Nachlassstundung - Alte und neue Handlungsoptionen' iç Thomas Sprecher, Brigitte Umbach-Spahn ve Dominik Vock (eds), *Sanierung und Insolvenz von Unternehmen V - Das neue Schweizer Sanierungsrecht* (Schulthess 2014) 38-39; Franco Lorandi, 'Vorgeschlagene Änderungen zum Sanierungsrecht' (2011) BLSchK 95, 100-101; Daniel Staehelin, 'Überblick über die Neuerungen im Sanierungsrecht' (2013) AJP 1735, 1740; Hunkeler, (n 12) Art 297 SchKG, N 21: Yazarlar konkordato mühletinden önce devredilen ancak mühlet içinde doğan alacaklara ilişkin yapılan devir işleminin hüküm doğurup doğurmayacağı tartışmasının, İsviçre hukuku açısından kanunda açıkça düzenlenerek çözüme kavuşturulduğuna işaret etmiştir. Ancak yazarlara göre bu tartışma salt Art 298 aSchKG'nin yürürlükte olduğu zamanda dahi gereksizdir. Anılan hüküm ise bugün yürürlükte olan Art 298 SchKG/İİK m 297'nin karşılığıdır. Müstakbel alacakların devrine ilişkin düzenlemenin henüz yürürlükte olmadığı dönemde, bu devirlerin ilgili alacağın mühlet içinde doğması halinde hükümsüz olacağına salt Art 298 (2) SchKG'den hareketle ulaşması açısından bkz Olivier Hari, *Le commissaire au sursis dans la procédure concordataire (art. 293 ss LP)* (Schulthess 2011) N 270.

⁴⁵ Bu konuda ayrıntılı açıklama için bkz Bölüm V.

⁴⁶ İİK m 294 (6) ve İİK m 297 (2)'deki hükümsüzlük yaptırım hakkındaki görüşler için özellikle bkz dn 80 ve 81.

⁴⁷ Bauer ve Luginbühl, (n 12) Art 297 SchKG, N 21.

⁴⁸ Serpil Işık, '7101 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordato Mühletin Müstakbel Alacakların Devri Üzerindeki Etkisi' (2022) 28 (1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 407, 427; Cemil Simil, *Konkordato Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları* (On İki Levha 2020) 198.

⁴⁹ Bauer ve Luginbühl, (n 12) Art 297 SchKG, N 20; Hunkeler, (n 12) Art 294 SchKG, N 23.

⁵⁰ İİK m 294 (6) kanun gerekçesi.

(2) SchKG için de ileri sürülmüştür.⁵¹ İİK m 297 (2)/Art 298 (2) SchKG'nin mühlet sırasında yapılmasını yasakladığı işlemlerden yola çıkılacak olursa, aynı amaca hizmet eden Art 294 (6)'nın kapsamının da bu işlemleri genişletmemesi gerekir. Diğer bir ifadeyle, teminat amacıyla yapılmayan ve ivazlı bir müstakbel alacak devrinin İİK m 294 (6) uyarınca engellenmemesi gerekir.

Tüm bu açıklamalar çerçevesinde İİK m 294 (6)'nın üçüncü kişilerin maddi hukuktan kaynaklanan haklarına müdahale edip etmediği kanaatimce yeniden değerlendirilmelidir. Konkordatoya ilişkin bu düzenleme, müstakbel alacaklar üzerinde yapılan tasarruf işlemlerinin etkilerini doğurabilmesi açısından mevcut olan genel bir prensibi – yerindeliği tartışılabilir şekilde – yeniden ortaya koymaktadır. Kaldı ki bir müstakbel alacak devredildiği anda, devralan bir hak kazanmamaktadır. Yapılan tasarruftan sonra ancak alacağın doğumundan önce, bu tasarruf işleminin hukuk düzeninde doğuracağı sonuçları etkileyebilecek durumlar ortaya çıkabilir. Bu durumlar, daha önce yapılan tasarrufun hüküm ifade edip etmeyeceği konusunda belirleyici olabileceği gibi, edecekse de kimlere karşı edeceği hususunda da sınırlayıcı olabilir. İşte bu nedenle müstakbel bir alacağı devralan kişi, alacak doğmadan önce bu alacak üzerinde maddi hukuk anlamında kesinleşmiş bir hakka sahip değildir. Bu doğrultuda, ele alınan düzenlemenin konkordatonun üçüncü kişilerin maddi hukuktan doğan haklarına doğrudan müdahale ettiğine ilişkin bir örnek olarak gösterilmesi kanaatimce güçtür.⁵²

3. İİK m 294 (3) Uyarınca Değerlendirmeler

İİK m 294 (3)'te, tasdik edilen konkordato projesi aksine hüküm içermediği takdirde, rehinle temin edilmemiş her türlü alacağa kesin mühlet tarihinden itibaren faiz işleminin duracağı düzenlenmiştir. Bu hüküm, 7101 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce yürürlükte olan İİK mülga m 289 (4) ile aynıdır. Yine bu dönemde yürürlükte olan İİK mülga m 179/b'de ise, rehlin paraya çevrilmesi yoluyla yapılacak takipler, iflasın ertelenmesi kararının ardından devreye girecek takip yasağının istisnası olarak anılmış ve aynı yerde, erteleme süresince işleyecek ve mevcut rehinle karşılanamayacak olan faizlerin teminatlandırılacağı belirtilmiştir. Diğer bir ifadeyle iflasın ertelenmesi kararı, alacaklılarının alacaklarına işleyecek faizleri durdurmamaktadır. Hatta eğer rehinle teminat altına alınmış bir alacak söz konusu ise, rehin konusunun değerini aşan faiz miktarı için de teminat gösterilecektir. İflasın ertelenmesi hükümlerinin yürürlükte olduğu dönemde, bu durum borca batık şirketler açısından yaratacağı zorluk sebebiyle eleştirilmiştir. Zira borca batık şirket

⁵¹ Bauer ve Luginbühl, (n 12) Art 298 SchKG, N 20; Hunkeler, (n 12) Art 298 SchKG, N 15.

⁵² Buna karşılık kanaatimce yerinde olmamakla beraber, müstakbel bir alacağın ivazlı devrinin dahi İİK m 294 (6) uyarınca hükümsüz kılınacağı kabul edilirse, bunun müstakbel alacaklar üzerinde yapılacak tasarruflara ilişkin genel prensipten ileri giden bir müdahale teşkil edeceği de yadsınmaz. Zira bu defa konkordato mühleti içinde geçerli olarak yapılabilecek bir işlem söz konusudur ve buna rağmen, salt tasarruf işlemi tamamlandığı sırada alacağın henüz doğmamış olması sebebiyle, işlem hükümsüz olacaktır.

önce erteleme süresi içinde borca batık durumdan kurtulmalı; ardından yeniden iflas tehdidi ile karşılaşmamak için tüm borçlarını faiziyle birlikte ödemelidir. Oysa borca batık durumdaki şirketlerin halihazırda mevcut borçlarını dahi ödemekte zorlandıkları düşünülürse, bir de faiz ödemelerinin beklenmesi gerçekçi değildir.⁵³

Konkordato projesinde aksi yönde bir düzenleme bulunmadığı sürece, sadece rehinle teminat altına alınmış alacaklara faiz işletilebilmekteyse de, bunun sınırı rehin konusunun değerinin TMK m 946 (2) uyarınca kanunda belirlenen güvence kapsamını karşılamaya yetmesidir.⁵⁴ Bu son anılan hüküm uyarınca rehin hakkı, alacaklıya asıl alacak ile birlikte sözleşme faizlerinin, takip giderlerinin ve gecikme faizinin güvencesini sağlar. Rehin konusunun değerinin bu tutarı karşılamaya yetmediği andan itibaren ise alacağı faiz işlemesi durur. Tüm bu açıklamalar sonucunda faizlerin durmasının konkordatonun maddi hukuk alanına etki eden bir sonucu olduğu ve iflasın ertelenmesine ilişkin mülga düzenlemeden epey farklılaştığı yadsınamaz. Ancak unutulmamalıdır ki konkordato projesinde aksi yönde bir düzenleme öngörülebilir olup; faizlerin durması konkordatonun zorunlu bir unsuru değildir.⁵⁵

Faiz işlemesinin durması ile konkordatonun, borçluya iflasın ertelenmesinden daha büyük bir kolaylık sağladığına şüphe yoktur. Öte yandan konkordato mühletinin borçlunun durumunun iyileşmesi üzerine kaldırılması⁵⁶ veya tasdik edilen konkordatonun feshi halinde⁵⁷, faiz geçmişe etkili olarak işletilecektir. Konkordatonun kaldırılması sonucunda konkordato borçlusunun iflas etmesi halinde ise, faiz bu defa İİK m 196 (1) hükmü uyarınca işleyecektir.⁵⁸ Bu açıklamalar ışığında, kanaatimce, alacağın faiziyle ilgili maddi hukuk müdahalesinin çerçevesinin fazlasıyla sınırlı olduğu söylenebilir. Kaldı ki iyileşme sebebiyle mühletin kaldırılması veya konkordatonun feshi hallerinde faizlerin geçmişe etkili olarak işletilebilmesi de alacaklının geri döndürülemez bir hak kaybına uğramasına engel olmaktadır. Bu çerçevede konkordato mühleti boyunca rehinle teminat altına

⁵³ Borcun faiziyle birlikte ödenmesinin çoğu zaman mümkün olmadığı yönünde bkz Hakan Pekcanitez, 'İflâsın Ertenilmesi Kurumuna Eleştirel Bakış' iç *Makaleler II* (On İki Levha 2016) 487.

⁵⁴ Güray Erdönmez, 'Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılara Etkisi' iç Muhammet Özkes (ed), *Medeni Usul ve İcra İflas Hukukunun Güncel Sorunları II, Lexpera Seminer, 21 Haziran 2019* (On İki Levha 2020) 32-33; Tunç Yücel, (n 17) 184; Bauer ve Luginbühl, (n 12) Art 297 SchKG, N 33; Hunkeler, (n 12) Art 297 SchKG, N 51; Franco Lorandi, 'Aktivenüberschuss in der Generalexécution – wenn der Glücksfall zum Problemfall wir' (2013) BISchK 217, 218.

⁵⁵ Erdönmez, (n 54) 19-20.

⁵⁶ Simil, (n 47) 255; Ali Cem Budak ve Müjgan Tunç Yücel iç Bilgehan Yeşilova (ed), *Yeni Konkordato Hukuku* (3. Bası, Yetkin 2023) İİK m 291, N 12; Talih Uyar, *Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri* (Bilge 2019) 67; Cenk Akil, *Sorularla Adli Konkordato* (Adalet 2019) 128; Brigitte Umbach-Spahn, Stephan Kesselbach ve Roland Burkhalter iç Jolanta Kren Kostkiewicz ve Dominik Vock (eds), *Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG* (4. Auflage, Schulthess 2017) Art 296a SchKG, N 8; Hunkeler, (n 12) Art 296a SchKG, N 17; Staehelin, (n 43) 1740; Tanja Luginbühl ve Anja Affolter Marino, '«Exit» aus der Nachlassstundung nach erfolgreicher Sanierung – Erste Erkenntnisse zum neuen Art 296a SchKG' (2019) SZW 249, 257. Karş Tunç Yücel, (n 17) 184; Yazar iyileşme nedeniyle konkordatonun kaldırılması durumunda kural olarak faizin geriye dönük işletileceğini kabul etmekle birlikte her alacaklı ile yapılacak anlaşmanın da göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmiştir.

⁵⁷ Simil, (n 47) 256; Ömer Ulukapı, *Konkordatonun Feshi* (Mimoza 1998) 273-274.

⁵⁸ Simil, (n 47) 255.

alınmamış alacaklara faiz işletilmeyeceğine ilişkin İİK m 294 (3) hükmü, diğer tüm maddi hukuk müdahalelerini de meşrulaştırabilecek bir araç değildir. Özellikle bu çalışmada ele alınan blokelere kaldırılması gibi, sonuçları geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılması imkansız bir müdahale söz konusu olduğunda, bunu İİK m 294 (3)'ten hareketle temellendirmek mümkün olmasa gerekir.

4. İİK m 296 Uyarınca Değerlendirmeler

Konkordatonun maddi hukuka etkisini somutlaştırmak adına örnek gösterilen bir diğer hüküm de İİK m 296'dır. Bu hükme göre konkordato borçlusunun işletmesinin faaliyetinin devamı için önem arz eden sözleşmelerde yer alan ve borçlunun konkordato talebinde bulunmasının sözleşmeye aykırılık teşkil edeceğine, haklı fesih sebebi sayılacağına veya borcu muaccel hale getireceğine ilişkin hükümler, borçlunun konkordato yoluna başvurması durumunda uygulanmayacaktır. Bu yönde hükümlere yer verilmediği halde de, bu sözleşmelerin konkordatoya başvurulması sebebiyle sona erdirilmesi mümkün değildir. Aynı maddenin devamında ise geçici ve kesin mühlet süresince devam eden sözleşmeler nedeniyle borçlanılan edimlerin karşılıklı olarak ifa edileceği belirtilmiştir. Buna karşılık konkordato borçlusunun, konkordatonun amacına ulaşmasını engelleyen aşırı külfetli sürekli borç ilişkilerini, komiserin uygun görüşü ve mahkemenin izniyle herhangi bir zamanda sona erecek şekilde feshedebilmesi mümkündür. Bu fesih sebebiyle konkordato borçlusu tarafından ödenmesi gereken tazminat ise konkordato projesine tabi olacaktır.

Bu düzenlemeden açıkça görülebildiği üzere, kanun koyucu konkordato borçlusunun durumunun ağırlaşmasını önlemek adına sözleşme özgürlüğüne müdahale etmektedir. Böylelikle tarafların anlaşarak konkordato talebinde bulunulmasına bağladıkları sonuçlar, bu şartın gerçekleşmesi halinde uygulanmayacaktır. Bunun için konkordato borçlusu ile sözleşmesel ilişki kuran üçüncü kişilerin, bu konkordato projesinden etkilenip etkilenmediklerine dair bir tespiti de ihtiyaç yoktur. Hatta bu kişilerin konkordato talebini gerekçe göstererek sözleşmeyi sona erdirmelerinin yolu, İİK m 296 (1)'in ikinci cümlesi ile tümden kapanmıştır.

Konkordato borçlusunun durumu ise sözleşsenine kıyasla çok daha avantajlıdır. Hükümün ikinci fıkrasında konkordato borçlusu için çeşitli şartlara bağlı bir fesih serbestisi getirildiği pekala söylenebilir. Ancak bu serbestinin sınırsız olduğu düşünülmemelidir. Öncelikle feshi mümkün sözleşmeler, konkordatonun amacına ulaşmasını engelleyen, aşırı külfetli sürekli borç ilişkilerini konu alan sözleşmelerdir ve bunların feshi için de komiserin uygun görüşü ile mahkemenin izni aranmaktadır. Bu sayede konkordato borçlusunun kanunun kendisine tanıdığı bu hakkı kötüye kullanması ve yeniden yapılandırma faaliyetini sekteye uğratmayacak sürekli borç ilişkilerinin feshedilmesi engellenebilecektir. Zira bu ihtimalde konkordato komiseri

ve mahkeme fesih yetkisinin kullanılmasına onay vermemelidir.⁵⁹Kaldı ki konkordato borçlusunun sözleşmeyi feshetme yoluna başvurmasının hiçbir yaptırımı da yok değildir. Şöyle ki sözleşmenin feshi sonucunda bir tazminat borcu ortaya çıkacaktır. Hükümde açıkça belirtildiği üzere, konkordato borçlusu nezdinde doğan bu tazminat borcu da pekala konkordatoya tabi bir alacaktır. Ancak her halükarda konkordato borçlusu korunmaya çalışılırken, alacaklının fesih sebebiyle uğradığı zararın göz ardı edilmediği de açıktır.

Kanaatimce İİK m 296'nın üçüncü kişilerin maddi hukuktan kaynaklanan haklarına esas müdahale eden kısmı temelde yukarıdaki paragrafta açıklanan ikinci fıkra düzenlemesidir. Zira ilk fıkrada, konkordato borçlusu ile sözleşmesel ilişki içindeki kişilerin mevcut haklarına müdahaledense, bu kişilerin bu içerikte bir hak sahibi olmaları engellenmektedir. Üçüncü kişilerin, tarafı oldukları sözleşmeleri sona erdirmek için maddi hukuktan kaynaklanan bir sebepleri olduğunda, İİK m 296 (1) bu fesih hakkının kullanılmasına engel olmayacaktır.⁶⁰ Hatta konkordato mühleti verilmesinin bir ifa güçsüzlüğü örneği de teşkil ettiği kabul edilebilecekse⁶¹; TBK m 98 uyarınca konkordato borçlusundan teminat istenmesi, bu teminatın gösterilmemesi halinde ise sözleşmenin feshedilmesi mümkün olabilecektir.⁶²

C. Bloke İşlemi İçin Varılması Gereken Sonuç

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde kanun koyucunun konkordato düzenlemelerinde, üçüncü kişilerin haklarına belirli ölçüde müdahale etmeyi mümkün kıldığı kabul edilmelidir. Ancak kanaatimce, salt bu sınırlı müdahale imkanından yola çıkarak, mahkemelerin rehin konusu mevduatın bloke edilmesini engellemeye yönelik tedbir kararları vermesinin önü açılmamalıdır. Kanun koyucunun belirli sınırlar çizmek kaydıyla, üçüncü kişilerin haklarına fazlasıyla dar bir kapsamda müdahaleye izin verdiği hallerin genişletilmesi konkordato borçlusunu koruma amacıyla meşrulaştırılamaz. Zira bu hallerde konkordato borçlusunun tarafı olduğu ilişkilerdeki üçüncü kişilerin menfaatleri tümünden göz ardı edilmiş olacak; bu ilişkilerdeki denge tekrar tesis edilemeyecek şekilde bozulacaktır.

İcra ve İflas Kanunu'nun üçüncü kişilerin haklarına müdahale olarak nitelendirilebilecek konkordato düzenlemelerinden farklı olarak blokenin kaldırılması,

⁵⁹ Komiserin onayı açısında bu yönde bkz Pekantez ve Erdönmez, (n 24) 108.

⁶⁰ Benzer yönde bkz Erdönmez, (n 54) 21.

⁶¹ Bu tespit için örnek olarak bkz Serozan, Baysal ve Sanlı, (n 7) §6 N 23; Arif Barış Özbilen, 'Tüketim Ödünü Sözleşmesinde Ödünç Alanın Ödeme Güçsüzlüğü Ve Bu Güçsüzlüğün Yarattığı Hukuki Sonuçlar' (2016) 7 (27) TAAD 125 vd; O. Gökhan Antalya ve Pelin Çavdar, 'İfa Güçsüzlüğüne Genel Bakış ve Onun Kira Sözleşmesindeki Görünümü' (2020) 26 (1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 219, 221.

⁶² Hakan Albayrak, *İflas Dışı Adi Konkordato Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları* (Yetkin 2020) 327-328; Bünyamin Kartal, *Konkordato Mühleti Verilmesinin Sürekli Borç İlişkilerine Etkisi* (Adalet 2022) 324-325. Kiracının konkordatosu sebebiyle kiraya verenin TBK m 98'e dayanarak güvence isteyebileceği yönünde bkz Banu Bilge Sarıhan, 'Konkordatonun Kira Sözleşmesine Etkisi' (2020) 3 (1) Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 83, 91-92.

rehinli alacaklının hakkının geri dönüşü olmaksızın ortadan kalkması tehlikesini yaratmaktadır. Oysa rehinli alacaklı, borçlusuna konkordato mühleti verilmesinden önce tam da bu tür tehlikelere karşı kendini güvence alma güdüsüyle hareket etmiştir. Kaldı ki bu çalışma kapsamında incelenen 2022 yılında verilmiş İstanbul BAM 17 HD kararında da isabetle belirtildiği üzere, konkordato mühleti içinde rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılması da mümkündür. Blokeye hiç izin verilmemesi veya koyulan blokenin kaldırılması ile, rehinli mevduatın alacaklı tarafından tahsil edilmesi, üçüncü kişilerin hesaplarına aktarılması veya ödeme işlemlerinde kullanılması mümkün olacak ve sonuç itibarıyla rehinli mevduat sona ererek rehin hakkını da sona erdirecektir. Bu durum da göz önünde bulundurulduğunda, hem mühlet içinde rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takibe izin verilmesi hem de İİK m 287 uyarınca rehin konusunun boşa çıkarılmasının önünün açılması, konkordato düzenlemelerinde rehinli alacaklı açısından benimsenen mantığa uygun değildir.

Bununla beraber bu tür uygulamalarla farklı hukuk sistemlerinde de karşılaşılmaktadır. Buna bir örnek, Medeni Kanun’unda mevduat rehnine ilişkin açık bir hükme yer vermiş olan Fransa’dır.⁶³ Art 2360 (1) CCiv uyarınca mevduat rehnedildiğinde, rehinli alacaklı ancak paraya çevirme anında banka hesabında mevcut mevduat tutarına ilişkin bir rehin hakkına sahip olacaktır. Dolayısıyla Fransız Medeni Kanunu hükümleri uyarınca mevduat üzerindeki rehin hakkının, taraflar arasında aksi yönde bir anlaşma mevcut olmadığı takdirde, bloke işlemini dışladığı çıkarımı yapılabilir. Art 2360 (2) CCiv’de ise mevduat sahibi hakkında başlatılan bir yeniden yapılandırma prosedürü olması halinde, rehin hakkının ilgili yeniden yapılandırma kararının alınması tarihinde mevcut olan bakiyeye ilişkin alacak hakkı üzerinde etki doğuracağı belirtilmektedir. Hükmün kaleme alınış şekli, yeniden yapılandırma kararı verildiği an hesabın fiilen bloke edildiği izlenimini uyandırmaktadır. Ancak yargı kararları incelendiğinde, bu hükmün blokenin kanuni dayanağı olmadığı ve hatta blokenin taraflarca kararlaştırılması halinde dahi uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.⁶⁴

Fransız Yüksek Mahkemesi’nin bu kararları öğretilerde çeşitli sebeplerle eleştirilmiştir. Bu eleştiriler öncelikle, bankanın bloke hakkını kullanmasına mahkemelerce yüklenen anlama yöneltilmiştir. Bir müşterisine kredi kullandıran, bunun teminatı olarak ise müşterinin mevduatı üzerinde rehin hakkı tanınan banka, Yüksek Mahkeme’nin görüşünün aksine, mevduatı bloke ettiğinde rehin hakkını paraya çevirmiş olmamaktadır.⁶⁵ Banka bu davranışı ile sadece rehin hakkının paraya çevrilip çevrilmeyeceğinin bilinemediği bir dönemde, rehin konusunun ortadan

⁶³ Ayrıntılı bilgi için bkz Taşkın, (n 29) 200 vd.

⁶⁴ Cour de cassation, civile, Chambre commerciale, 7 novembre 2018, 16-25.860 (Lextenso); Cour de cassation, civile, Chambre commerciale, 22 janvier 2020, 18-21.647 (Lextenso).

⁶⁵ Antoine Gouëzel, ‘La Cour de cassation prive d’efficacité le nantissement de compte bancaire en cas de procédure collective du constituant’, Gaz. Pal. 9 juin 2020, n° 379y8, p 64 (Lextenso); Maxime Julienne, ‘Pitié pour le nantissement de compte!’, RDC juin 2020, n° 116x6, 56, N 7 (Lextenso); Diane Boustani, ‘Clause de blocage d’un compte nanti et procédure collective : la délicate coordination’, Gaz. Pal. 21 avril 2020, n° 377m8, 52.

kalkmasına engel olmaktadır. Dolayısıyla rehinli alacaklı konumundaki bankanın, yeniden yapılandırma kararı tarihinde mevcut mevduatı bloke edebilmesi için, borçlunun söz gelimi kredi ödemelerinde gecikip gecikmediği önem arz etmemelidir.⁶⁶ Esasen blokenin mantığı, Art 2364 (2) CCiv’den farklı değildir.⁶⁷ Zira ilgili hükümde de rehin konusu alacağın, teminat altına alınan alacaktan daha önce muaccel olması ihtimali düzenlenmiş ve bu durumda, rehin konusu alacağın bir banka hesabında tutulacağı ifade edilmiştir. Öte yandan Fransız Medeni Kanunu, teminata ilişkin hükümlerin yeniden yapılandırma hükümlerine kıyasla genel nitelikte olduğunu da açık olarak düzenlemiştir (Art 2287 CCiv). Dolayısıyla mevduat rehnini düzenleyen Art 2360 CCiv’in uygulanmamasının bu şekilde gerekçelendirilmesi bir an için düşünülebilir. Oysa öğretide isabetli olarak belirtildiği üzere, Art 2360 (2) CCiv bu anlamda bir teminat hükmü değil; tam olarak yeniden yapılandırmaya ilişkin bir hükümdür.⁶⁸

Fransız Yüksek Mahkemesi blokenin engellenmesi yönündeki kararlarını, bu şekilde bir blokenin, Fransız Ticaret Kanunu’nda yeniden yapılandırma için getirilmiş hükümleri ihlal ettiği iddiası ile de gerekçelendirmeye çalışmıştır. İhlal edildiği ileri sürülen hükümler, sırasıyla, yeniden yapılandırılan şirketin tarafı olduğu belirli sözleşmelerin⁶⁹ diğer tarafça feshini ve yeniden yapılandırma kararı öncesi doğmuş olan borçların ifasını yasaklayan Art L622-7 CCom ve Art L622-13 CCom’dur.⁷⁰ Oysa yine öğretide isabetli olarak belirtildiği üzere bankanın bloke işlemi, kredi sözleşmesinin feshi ya da kredi müşterisinin mevcut borcunun ifası anlamına gelmemektedir.^{71,72} Bununla beraber mahkemeler, şirketin mevduatını dilediği gibi kullanamaması nedeniyle içinde bulunduğu durumu aşmakta zorlanacağına, hatta belki hiç aşamayacağına haklı sayılabilir. Zira bu durumda şirketin olağan faaliyetini

⁶⁶ Aksı yönde bkz Marie-Pierre Dumont, ‘L’inefficacité de la clause de blocage d’un nantissement de compte bancaire en cas de procédure collective du débiteur nanti’, Gaz. Pal. 31 mars 2020, n° 376u8, 28 (Lextenso).

⁶⁷ Gouézel, (n 63) 64; Julienne, (n 63) 56, N 6. Benzer yönde bkz Thomas Le Gueut, ‘Confirmation de l’inefficacité de la clause de blocage conservatoire d’un compte bancaire nanti’, BJE juill. 2020, n° 117u6, 15, N 2 (Lextenso); Boustani, (n 63) 52.

⁶⁸ Julienne, (n 63) 56, N 7.

⁶⁹ Fransız öğretisinde kredi sözleşmesinin hukuki niteliği itibarıyla bu sözleşmeler arasında sayılmayacağı ve bu nedenle karara konu uyumsuzluklarda böyle bir yasağın söz konusu olmadığı da ileri sürülmektedir. Ancak çalışma konusunun kapsamını aşacak olması nedeniyle, bu itirazlar incelenmeyecektir.

⁷⁰ Sadece Art 622-13 CCom açısından bkz Cour de cassation, civile, Chambre commerciale, 7 novembre 2018, 16-25.860 (Lextenso). Gerekçesinde hem Art 622-7 CCom hem de Art 622-13 CCom’a yer vermesi açısından bkz Cour de cassation, civile, Chambre commerciale, 22 janvier 2020, 18-21.647 (Lextenso).

⁷¹ Le Gueut, (n 65) 15, N 1; Boustani, (n 63) 52.

⁷² Bankanın bloke işleminin hukuki niteliğine ilişkin hatalı değerlendirmelerle muhakkak ki sadece Fransız hukukunda karşılaşılmaktadır. Bloke işlemi ve takas hakkının kullanılmasını eş tutan bir ilk derece mahkemesi kararı özeti için bkz Ankara 23 BAM, 2625/1700, 4.12.2018 (Lexpera). Kararda ilk derece mahkemesinin bloke işlemine ilişkin değerlendirmesi şu şekildedir: “Talep eden vekilinin banka hesaplarına konulan blokenin kaldırılması ve bloke konulmaması yönündeki tedbir talebine ilişkin değerlendirmede, İİK’nun 294/4. maddesi gereğince, talep eden şirketin banka hesaplarına mevduatın bulunduğu banka tarafından konulan bloke kaydının bankanın alacaklarına yönelik olmakla, İİK’nun 200 ve 201. maddelerine tabi olduğu, blokelere kaldırılması talebine yönelik olarak İİK’nun 200 ve 201. maddeleri gereğince değerlendirme yapılabilmesi için mahkememizce söz taraflı tedbir kararı verilmesinin mümkün olmadığı (...)”. Alıntılanan kısımda anılan İİK m 294 (4) ve İİK m 200-201 hükümleri takas hakkının kullanılması ile ilgilidir. BAM kararında ilk derece mahkemesi kararına karşı istinaf yolunun İİK m 287 (6) uyarınca kapalı olduğuna hükmedildiğinden, bloke işleminin hukuki niteliği hakkında bir değerlendirmeye yer verilmemiştir.

sürdürmesi güçleşecektir. Ancak kanun hükmünün aksi yönde bir uygulamaya başvurarak bu sorunu çözmeye çalışmanın gerçek bir çözüm olmayacağı da açıktır.⁷³

Kanaatimce Türk hukukunda da mahkemelerin İİK m 287 uyarınca blokenin kaldırılması kararı verebileceklerinin kabul edilmesinin tek gerekçesi, aynı Fransız hukukunda olduğu gibi, konkordato borçlusunun ekonomik durumunun aksi durumda iyileşemeyecek olmasıdır. Ancak bu gerekçe, söz konusu kararların alınması için tek başına yeterli değildir. Zira bu gerekçeyi destekleyecek düzenlemelere yer verilmemiştir. Kanun koyucunun İİK m 287 (1) ile yapmaya çalıştığı bu hukuki dayanağı yaratmak olduğu iddia edilebilir. Fakat kanaatimce söz konusu hüküm, iflasın ertelenmesi hükümlerinin yürürlükte olduğu dönemdeki uygulama ve mühlet sırasında rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılmasına izin veren hükümler de göz önünde bulundurulduğunda, arzulanan sonucu sağlayamayacaktır.⁷⁴

Burada akla gelebilecek bir soru da İİK m 296 (2)'nin rehin sözleşmesinin sona erdirilmesi için kullanılıp kullanılamayacağıdır. İİK m 296 (2)'nin uygulanabilmesi, konkordato borçlusunun kendisi için aşırı külfetli bir sürekli edimli sözleşmeye taraf olması ve bu sözleşmenin devamının konkordatonun amacına ulaşmasını engellemesi ön şartlarının gerçekleşmesine bağlıdır. Oysa rehnin kurulmasına ilişkin borçlandırıcı işlem, taraflarca aksi yönde bir anlaşma yapılmadıkça, tek tarafa borç yükler ve bu borç da rehin hakkını kuracak tasarruf işleminin yapılmasıdır. Rehin hakkının kurulmasıyla bu borç da ifa edilmiş olur. Rehinli alacaklının rehin hakkından hemen o anda faydalanmayacak olması, bunun için ilk önce teminat altına alınan alacağın muaccel olması ve ifa edilmemesinin gerekmesi bu ilişkiyi sürekli edimli bir borç ilişkisine çevirmez. Kaldı ki tarafların anlaşmaları uyarınca borçlandırıcı işlemin iki tarafa borç yüklediği ve rehin kurma vaaadinin alacaklısı olan tarafın ediminin zamana yayıldığı bir ihtimalde de sürekli edimli bir borç ilişkisinden söz edilemez. Zira bu sözleşmeye karakteristik özelliğini veren edim, rehnin kurulmasına ilişkin vaatte bulunulmasıdır ve bu edim süreklilik arz etmez. Bu nedenle İİK m 296 (2)'den faydalanılarak rehin hakkının sona erdirilmesi de mümkün olmayacaktır.

Bu kapsamda mevcut alacakların teminatı olarak kurulan mevduat rehninde ve – teminat altına alınan alacağın fiilen somutlaşmış olması kaydıyla – müstakbel alacaklar için kurulan mevduat rehninde, rehin konusu mevduatın bloke edilmesi mümkün olmalı; mahkemeler İİK m 287 uyarınca bu blokenin kaldırılması yönünde karar verememelidir.

⁷³ Gouézel, (n 63) 64; Julienne, (n 63) 56, N 8; François-Xavier Lucas, 'Droit des entreprises en difficulté', Recueil Dalloz 2020 p.1857 (Dalloz).

⁷⁴ Sonuç itibarıyla aynı yönde bkz Pekcanitez ve Erdönmez, (n 24) 31-32; Erdönmez, (n 54) 16 vd; M. Serhat Sarısözen, *Konkordato* (Genişletilmiş 6. Bası, Yetkin 2024) 249 vd (banka hesaplarındaki blokelerin kaldırılamayacağı yönünde özellikle 258-259); M. Serhat Sarısözen, *İcra-İflas ve Konkordato Hukukundaki Yenilikler* (Yetkin 2019) 84; Akil, (n 55) 66; Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz ve Emel Hanağası, *İcra ve İflas Hukuku* (9. Bası, Yetkin 2023) 702. Teminat mektuplarının paraya çevrilmesinin engellenmesi yönünde tedbir verilemeyeceğini savunarak, bu sonucu destekler yönde bkz Şahin, (n 17) 331 vd.

V. Konkordato Mühleti Verilmesinden Sonra Konkordato Borçlusu Hesabına Kaydedilen Alacakların Önceki Tarihli Bir Rehin Kurma İşlemine Dayanılarak Bloke Edilip Edilemeyeceği Meselesi

Rehin hakkının konusunu müstakbel alacaklar da oluşturabilir. Bu durum, müstakbel alacakların teminat altına alınmasından farklıdır. Bu da mümkün olmakla beraber, bu başlık altında incelenecek husus, üzerinde rehin kurulan alacağın henüz doğmamış olmasıdır. Bir mevduatın rehnedildiği hallerde, rehin konusu mevduatın henüz doğmamış olmasıyla genellikle – belirlenebilir hale getirmek kaydıyla – bankadan sahip olunan tüm alacakların rehnedilmesi görünümünde karşılaşılr. Bu durumda üzerinde rehin kurulan mevduatın bulunduğu hesaba yeni para girişi yapılması ve bu sayede mevcut alacak hakkının artması söz konusu olabileceği gibi, bankada yeni bir hesap açılması ve bu hesaba para yatırılması da mümkündür. İşte bu hallerde rehin hakkı özellikle belirli bir andaki alacak hakkı ile sınırlandırılmamışsa, rehlin kurulmasından sonra hesaba yatırılan para dolayısıyla doğan alacak da rehinle yüklenecektir.⁷⁵

Mevduat sahibinin kendisine konkordato mühleti tanınmadan önce tarafı olduğu bir rehin sözleşmesi uyarınca kurulan rehin hakkının etkilerini fiilen doğurabilmesi için, her şeyden önce üzerinde rehin kurulan alacağın doğması gerekir. Ancak ele alınan ihtimalde olduğu gibi, alacak doğduğunda mevduat sahibi lehine konkordato mühleti tanınmış olabilir. Bu durum bir yönüyle İİK m 294 (6)'yı çağırıştırır. İlgili hükme göre, konkordato mühletinin verilmesinden önce, müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış ve devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise, bu devir hükümsüzdür. Düzenlemede her ne kadar sadece devirden bahsedilmişse de, öğretide müstakbel alacaklar üzerinde rehin kurulmasının da hükmün uygulama alanında kaldığı savunulmaktadır.⁷⁶ Yukarıda da açıklanmış olduğu üzere,⁷⁷ kanaatimce İİK m 294 (6)'nın sınırı İİK m 297 (2)'dir. Diğer bir deyişle İİK m 294 (6) ile yapılan düzenlemede, İİK m 297 (2)'nin hükümsüz kıldığı bir tasarruf işleminin, konkordato mühleti tanınmasından önce yapılmış olması ihtimaline özgü bir önlem alınmıştır. Bu nedenle rehin kurma işleminin İİK m 297 (2)'de hangi koşullarda hükümsüz kılınmış olduğu önemlidir. İİK m 297 (2)'de, ivazlı olup olmamasından veya teminat altına alınan alacağın borçlusunun kim olduğundan bağımsız olarak tüm rehin kurma işlemleri mahkeme iznine tabi işlemler arasında sayılmaktadır.⁷⁸ O halde müstakbel alacak üzerinde rehin kurulması ve ilgili

⁷⁵ Hemen belirtilmelidir ki, vadeli hesaptaki alacak müstakbel bir alacak değildir. Vadeli hesap için belirlenen vade, bu hesapta alacak kaydedilen tutara ilişkin alacak hakkının muaccel olacağı anı belirler. Fakat alacak yine hesaba paranın yatırılması anında doğmuş olur.

⁷⁶ Bauer ve Luginbühl, (n 12) Art 297 SchKG, N 21.

⁷⁷ Bkz Bölüm IV. B. 2.

⁷⁸ Konkordato borçlusuna ait bir malvarlığı unsuru üzerinde kurulan rehin hakkının bir üçüncü kişinin borcunu teminat altına aldığı hallerde ivazsız bir tasarrufun söz konusu olduğu ve böyle bir işlemin hem rehin kurma hem de ivazsız tasarrufta bulunma yasağını ihlal edeceği yönünde bkz Franco Lorandi, 'Genehmigungsbedürftige Geschäfte während der Nachlassstundung (Art 298 Abs. 2 SchKG)', 2004 (1) ZZZ 73, 86; Hari, (n 43) N 272.

alacağıın mühlet sırasında doğması durumunda da, rehin kurma işlemi her halükarda hükümsüz olacaktır.

Konkordato mühleti tanınan kişinin sahibi olduğu mevduat üzerinde mühlet tarihinden itibaren yapacağı rehin kurma işleminin akıbeti ne ise, rehinle yüklenen alacak hakkının mühletten sonra doğduğu ancak rehin kurma işleminin daha önce tamamlandığı hallerde de yapılan işlemin akıbeti o olmalıdır. Dolayısıyla kanun koyucunun kullandığı “hükümsüzlük” ifadesi ile ne kastedildiğinin tespiti, iki hüküm açısından da eşit önem taşımaktadır. Hükümsüzlüğün türünün, mühlet boyunca hesaba yatırılacak mevduatın bloke edilip edilemeyeceği konusunda da belirleyici olacağını söylemek gerekir. Şöyle ki eğer klasik anlamda bir kesin hükümsüzlükten söz ediliyorsa, rehin kurma işleminin mühlet boyunca hesaba yatırılacak paraya ilişkin alacak hakkını rehinle yüklemesi mümkün değildir. Bu durumda anılan dönemde yatırılacak paranın bloke edilmesi de düşünülemez. Diğer bir deyişle tüm alacakların rehnedildiği bir ihtimalde bloke işlemi, mühlet verildiği sırada hesapta mevcut olan tutarla sınırlı olacaktır. Ancak İİK m 297 (2) ve İİK m 294 (6)’nın bir nispi hükümsüzlük hali olduğu kabul edilirse olaya farklı bir açıdan yaklaşmak gerekir. Nispi hükümsüzlük, bir işlemin sadece belirli kişiler açısından sonuç doğurmaması; dolayısıyla bu kişilere karşı ileri sürülememesi anlamına gelmektedir.⁷⁹ Bu hükümsüzlük türünün İİK m 297 (2) ve 294 (6) özelinde kabul edilecek olması halinde, mahkemenin izni olmaksızın yapılan işlemde etkilenmeyecek kişiler konkordato alacaklıları ile sınırlanacaktır.⁸⁰ O halde rehinli alacaklı bankanın, rehin konusu mevduatı bloke etmesine tümünden engel olunması mümkün olmaz. Zira bu son ihtimalde, banka rehin hakkını konkordato borçlusuna karşı ileri sürebilecek durumdadır.

⁷⁹ Gülşah Vardar Hamamcıoğlu, *Medeni Hukukta Tasarruf İşlemi Kavramı* (On İki Levha 2014) 356; Pakize Ezgi Akbulut, *Borçlar Hukukunda Kesin Hükümsüzlük Yaptırımının Amaca Uygun Sınırlama (Teleolojik Redüksiyon) Yöntemi İle Daraltılması* (On İki Levha 2016) 53 vd; Necip Kocayusufoğlu, Hüseyin Hatemi, Rona Serozan ve Abdulkadir Arpacı, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm Cilt I* (6. Bası, Filiz 2014) § 43, N 37 (“sadece belirli kişilere karşı hükümsüzlük” adı altında); Rona Serozan, B. İlkey Engin ve Yeşim M. Atamer, *Serozan Medeni Hukuk* (10. Bası, On İki Levha 2022) Birinci Başlık, III, § 7 N 26f (“nispi (göreceli) etkisizlik” adı altında); Kemal Oğuzman ve Nami Barlas, *Medeni Hukuk : Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar* (29. Bası, On İki Levha 2023) N 774 (“nispi etkisizlik” adı altında).

⁸⁰ İİK m 297 (2) için bu yönde Simil, (n 47) 135-136. İsviçre öğretisine atıfla, öğretilerdeki görüşlerin herkesin ileri sürebileceği bir kesin hükümsüzlükten, sadece konkordato alacaklıları tarafından ileri sürülebilir bir hükümsüzlüğe evrildiği; bu hükümsüzlüğün de askıda hükümsüzlük niteliğinde olacağı yönünde bkz Yeşilova, (n 38) İİK m 297, N 23b (Yazarlar, daha önce bu hükümsüzlüğü kesin hükümsüzlük olarak nitelemiştir, Bilgehan Yeşilova iç Bilgehan Yeşilova (ed), *Yeni Konkordato Hukuku* (2. Bası, Yetkin 2019), İİK m 297, N 23). Hükümün klasik anlamda kesin hükümsüzlük yaptırımını düzenlediği yönünde ise bkz Vardar Hamamcıoğlu, (n 76) 361; Şahin, (n 17) 201; Levent Börü ve Şafak Parlak Börü, ‘Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkileri’, (2020) 78 (3) İstanbul Hukuk Mecmuası 1239, 1253 (ancak icazet yolunun açık olması sebebiyle, yazarlar bu hükümsüzlüğün askıda olacağı kanaatinde); Sarsöz, *Konkordato* (n 71) 484; Mesut Köksöy, ‘İcra Ve İflas Kanunu’nun 297’nci Maddesinin İkinci Fıkrasında Öngörülen Tasarruf Sınırlamaları Bakımından Üçüncü Kişinin İyiniyetinin Korunması Sorunu’ (2022) 26 (2) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 259, 271; Albayrak, (n 60) 122 vd; Pekcanitez ve Erdönmez, (n 24) 85; İlhan E. Postacıoğlu, *Konkordato* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 1965) 58 ve dn 22; Enver Buruloğlu ve Yüda Reyna, *Konkordato Hukuku ve Tabikat* (Yörük 1968) 37; Sabri Şakir Ansay, *Hukuk İcra ve İflas Usulleri* (İstiklal 1950) 344 ve dn 447 (Yazar, ilgili kısımda İİK m 191 uyarınca iflasın etkilerine yollama yapmışsa da, metne ilişkin dipnotta bu hükümsüzlüğün gerek konkordato borçlusu gerekse onunla işlem yapan tarafta ileri sürülebileceğini ifade etmiştir); Akil, (n 55) 171; Sarsöz, *Yenilikler* (n 71) 136; Tanrıver, *Konkordato Komiseri* (n 24), 75-76; Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan, *İcra ve İflas Hukuku* (7. Bası, Yetkin 2023) 686. İİK m 294 (6) açısından nispi hükümsüzlük görüşü için bkz (İİK m 297’ye dair görüşünden farklı olarak) Şahin, (n 17) 324; Albayrak, (n 60) 106; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, (n 77) 684; kesin hükümsüzlük görüşünde ise Işık, (n 47) 431-432.

Burada hangi hükümsüzlüğün söz konusu olduğuna karar verilirken İcra ve İflas Kanunu'nun borçlunun tasarruf yetkisi üzerinde sonuç doğuran diğer düzenlemelerini de dikkate almak gerekir. Bu düzenlemelerden ilki hacze ilişkin İİK m 86'dır ve ilgili maddenin üçüncü fıkrasında iyiniyetli olmayan kişilerin hacizli taşınır mal üzerinde kazandıkları hakların, alacaklının o mala ilişkin haklarını ihlal ettiği ölçüde hükümsüz olacağı ifade edilmektedir. Benzer bir düzenleme ise İİK m 191'de iflas için getirilmiştir ve iflas açıldıktan sonra masaya ait mallar üzerindeki tasarrufların alacaklılara karşı hükümsüz olacağı düzenlenmiştir. İsviçre hukukunda benzer yöndeki haciz ve iflas düzenlemelerinden hareketle, İİK m 297 (2)'nin karşılığı olan Art 298 (2) SchKG'deki hükümsüzlüğün de sadece konkordato alacaklıları tarafından ileri sürülebilecek ve sadece bu kişilere karşı bir hükümsüzlük olduğu kabul edilmektedir.⁸¹ Bu çerçevede ne konkordato borçlusu ne İİK m 297 (2)'deki yasaklı işlemler uyarınca hak kazanan üçüncü kişiler ne de bir başkası sadece icra hukuku alanında rol oynayacak bu hükümsüzlüğe dayanabilecektir. Öğretide bu hükümsüzlüğün takip hukuku alanında sonuç doğuran bir hükümsüzlük olarak ifade edildiği de görülmektedir.⁸²

Özellikle İsviçre hukukunda olduğu gibi nispi hükümsüzlük görüşü kabul edilirse, bu hükümsüzlüğün konkordato alacaklıları tarafından nasıl ileri sürülebileceği de ayrı bir mesele olarak değerlendirmeyi hak eder. Nispi hükümsüzlük hallerine ilişkin diğer takip hukuku örnekleri açısından durum nispeten kolaydır. Söz gelimi iflasta, alacaklıların tümünün hakları iflas idaresi aracılığıyla korunmaktadır. Haciz örneğinde ise, takip alacaklısı bir takip başlatmakta ve nispi hükümsüz işlem sonunda kurulan hakkın sahibi ile karşı karşıya gelmektedir. Adi konkordatoda ise ne iflas idaresi benzeri bir organ ne de alacaklıların başlattıkları bir takip söz konusudur.⁸³ Dolayısıyla konkordato alacaklılarının bu hükümsüzlüğü hangi anda ve ne şekilde ileri sürebileceği şüphelidir. Ancak öğretide konkordato alacaklısının yine de başvurabileceği bazı yollar olduğu belirtilmektedir. Söz gelimi mahkemenin iznini gerektiren işlemleri bu izni almaksızın yapan borçluya tanınan mühletin kaldırılması ve konkordato talebinin reddinin sağlanması düşünülebilir (İİK m 297 (3), İİK m 292). Öte yandan bu işlemlerin yapıldığı bilgisini haiz alacaklının, konkordato projesine olumsuz oy vererek konkordatonun tasdiki için yeterli çoğunluğun sağlanmasını engellemesi de söz konusu olabilir. Tüm bu hallerde konkordato alacaklısı, konkordato borçlusunun iflasına karar verilmesi ile sonuçlanabilecek bir süreci başlatma imkanına sahip olup, iflas durumunda da İİK m 297 (2)'ye aykırı olarak yapılmış işlemin hükümsüzlüğünü ileri sürebilecektir.⁸⁴

⁸¹ Lorandi, (n 75) 76; Bauer ve Luginbühl, (n 12) Art 298 SchKG, N 23; Hunkeler, (n 12) Art 298 SchKG, N 28; Bettina Kopta-Stutz, *Gerichtliche Sanierungsverfahren für Schweizer Aktiengesellschaften* (Schulthess 2019) 201-202.

⁸² Lorandi, (n 75) 74; Bauer ve Luginbühl, (n 12) Art 298 SchKG, N 23; Hunkeler, (n 12) Art 298 SchKG, N 28; Kopta-Stutz, (n 78) 201-202.

⁸³ İsviçre hukuku açısından bu yönde bkz Lorandi, (n 75) 78-79.

⁸⁴ İsviçre hukuku açısından bu yönde bkz ibid 79.

Kanaatimce Türk hukuku açısından benimsenmesi gereken İİK m 297 (2) ve dolayısıyla İİK m 296 (4)'teki düzenlemenin herkese karşı ileri sürülebilir bir hükümsüzlük olduğudur. Bu yorum, kanunun lafzı ile de desteklenmektedir. Zira kanun koyucu konkordatoya ilişkin bu düzenlemelerde, iflas ve haciz hallerinde nispi hükümsüzlüğü destekleyen ifade tercihinden ayrılmıştır. Ancak tek başına lafzi bir yorumla sonuca varmanın pek sağlıklı olmayacağı da açıktır. Kaldı ki İsviçre hukukunda yasak işlemlerin nispi hükümsüz olduğu ağırlıklı olarak savunulsa da, Art 298 (2) ve 297 (4) SchKG'de bu yönde bir ifadeye rastlanmamaktadır. Bu nedenle konkordatoya göre çok daha ağır bir sonuç olan iflasta öngörülen nispi hükümsüzlük yaptırımını ile çelişmemek adına, konkordato borçlusu tarafından yapılabilecek yasak işlemlerin akıbeti için de aynı sonucun kabul edilmesi gerektiği pekala iddia edilebilir. Fakat kanaatimce bu isabetli bir bakış açısı değildir. Şöyle ki, iflasın sonuçlarının konkordatodan daha ağır olduğu kabul edilebilecekse de, temel olarak borçluya olası bir iflası engelleme imkanı sunan konkordato kurumunun amacına ulaşabilmesi için kimi zaman iflastakinden daha katı önlemlere başvurulması bir çelişki yaratmamaktadır.⁸⁵ Bu nedenle müflis tarafından yapılan bir rehin kurma işlemi, sadece alacaklılara karşı hükümsüzken; aynı işlemin konkordato mühletinden sonra yapılması halinde rehin kurma işlemi herkesçe ileri sürülebilecek bir hükümsüzlüğe tabi olabilir. Son olarak belirtmek gerekir ki gerek İİK m 86'da gerekse İİK m 191'da belirli bir malvarlığı üzerindeki tasarruf işlemleri ile sınırlı bir düzenleme yapılmıştır. Oysa İİK m 297 (2)'nin konkordato borçlusunun bir kefalet sözleşmesine kefil olarak taraf olmasını da kapsayan ifadesi ile bir borçlandırıcı işlemin de yasaklandığı görülmektedir. Hatta öğretide "kefil olma" kavramının, üçüncü kişinin fiilini taahhüt ve borca katılma gibi işlemleri de kapsadığı savunulmaktadır.⁸⁶ Bu yönüyle esasen belirli işlemlere yönelik bir ehliyet sınırlaması getirildiği dahi iddia edilebilir. Dolayısıyla yasaklanan işlem kümesinin farklılığı da iflas veya haciz kurumlarında benimsenen hükümsüzlük türünün konkordato için birebir uygulanmasına gerek olmadığı fikrini destekler niteliktedir. Öte yandan bu sayede konkordato alacaklılarının nispi hükümsüzlüğü hangi anda ve ne şekilde ileri sürebileceklerine ilişkin belirsizlikler de ortadan kalkmış olacaktır. Bu çerçevede İİK m 294 (6)'daki hükümsüzlüğün de, İİK m 297 (2)'ye paralel şekilde, herkesçe ileri sürülebilir bir hükümsüzlük olduğunun kabulü daha isabetli olacaktır.

Görüleceği üzere herkes tarafından ileri sürülebilir hükümsüzlük ve nispi hükümsüzlük, bir işlemin sonuç doğurup doğurmaması açısından birbirinden ayrılmaktadır. Her ne kadar kanaatimce nispi hükümsüzlük görüşü hükmün amacına

⁸⁵ Benzer yönde bkz Postacıoğlu, (n 77) 58, dn 22: Yazar, burada sonradan düzelmesi mümkün olmayan ve konkordato borçlusu tarafından da ileri sürülebilecek nitelikte bir hükümsüzlük olduğu kanaatindedir. Bunun amacını aşan katılıkla bir yaptırım olup olmadığını değerlendirirken yazar, kanaatimce de isabetli olarak, yaptırımın caydırıcı olması gereğini vurgulamış; bu sayede konkordato borçlusunun yasaklanan işlemleri yapmamaya güdüleneceğine dikkat çekmiştir.

⁸⁶ Lorandi, (n 75) 86; Sarsöz, *Konkordato* (n 71) 479-480; Albayrak, (n 60) 117-118. Garanti sözleşmesi veya aval açısından bu yasağın geçerli olup olmayacağını bir yorum sorunu olduğu yönünde bkz Yeşilova, (n 38) İİK m 297, N 18.

uyunsa da, bazı durumlarda bu tartışmanın pratik bir önemi olmayacağı da kabul edilmelidir. Konkordato komiserinin, mühlet tanınan borçluya bir konkordato hesabı oluşturduğu durumlar bunlara örnek olarak gösterilebilir. Konkordato hesabı oluşturulduğunda, mühleti takiben borçluya yapılacak ödemeler ile borçlu tarafından yapılacak ödemelerin bu hesaptan yürütülmesi sağlanmaktadır. Böylelikle konkordato borçlusunun konkordato hesabındaki hareketleri denetlenmektedir.⁸⁷ Bu durumun doğal sonucu ise özellikle belirli bir hesaptan kaynaklanan müstakbel alacakların rehinle yüklendiği hallerde, hesaba daha fazla para girişi olmayacağından, bahse konu müstakbel alacakların doğmayacak olmasıdır.⁸⁸ Uygulamada konkordato borçlusunun mevcut banka hesaplarında kayıtlı alacakların da konkordato hesabı olarak isimlendirilen bu hesaplara aktarılması gündeme gelmektedir. Bu şekilde bir işlemin konkordato mühleti tanınmasından önce doğmuş alacaklar üzerindeki rehin hakkını ortadan kaldıramayacağı açıktır. Dolayısıyla bu alacak üzerindeki bloke devam etmelidir. Ancak uygulamada halihazırda açılmış bir hesabın, mahkemece verilecek tedbir çerçevesinde konkordato hesabı olarak kullanılmasına da rastlanmaktadır.⁸⁹ Rehin konusu, daha sonra konkordato hesabına dönüştürülen bu hesaptaki doğmuş ve doğacak tüm alacaklar olarak belirlenmiş ise konkordato mühletinin verildiği an rehin hakkının kapsamında kalan alacaklar için belirleyici olacaktır. İşte bu son halde, mühletten sonra hesaba alacak kaydedilmesi durumunda doğacak alacak hakkı üzerindeki rehin kurma işleminin hükümsüzlüğü mevduat alacaklısı dahil herkesçe ileri sürülebileceğinden, banka bu alacaklar üzerinde bir rehin hakkına sahip olmayacak ve hesaba yeni alacak kaydı yapıldığında bu mevduatı bloke edemeyecektir.

VI. Sonuç

Mahkemelerin İİK m 287 uyarınca alabileceği tedbirleri, konkordato borçlusunun bankadan alacaklı olduğu mevduat üzerinde kurulan rehin hakkına bağlı olarak uygulanan blokenin kaldırılması veya bu hesaplara bloke konmasının engellenmesi tedbirlerini dahil etmek üçüncü kişiler açısından büyük bir hukuki belirsizlik yaratacaktır. Konkordato projesinin başarıya ulaşabilmesi adına kanun koyucunun

⁸⁷ Hakan Albayrak, 'Konkordato Mühletinde Mahkeme Tarafından Takdir Edilebilecek Tasarruf Sınırlamalarının Değerlendirilmesi' (2021) 7 (2) TFM 193, 197.

⁸⁸ Bununla beraber belirli bir hesaba sınırlanmış ve müstakbel alacakları da kapsar şekilde kurulmuş mevduat alacağının rehinde, açılacak konkordato hesabındaki alacakların rehin kapsamında olmadığı kabul edilmelidir.

⁸⁹ Bu yönde bir kullanımın öngörülmesi bir uyuşmazlığın konu edildiği bir karar için bkz İstanbul 45 BAM, 616/609, 12.4.2023 (Lexpera). Bir hesabın konkordato hesabı olup olmadığının tespitine ilişkin açıklamalar için bkz Ankara Batı Asliye Ticaret Mahkemesi, 667/136, 9.2.2022 (Lexpera): "Hesabın "konkordato hesabı" niteliği taşıyıp taşımadığının belirlenebilmesi açısından dikkate alınması gereken en önemli bilimsel ölçüt hesabın açılış tarihidir. Hesabın açılış tarihine bakarak belirli bir hesabı "konkordato hesabı" niteliği taşıyıp taşımadığını belirlemek mümkün olabilmektedir. Zira hesap sahibi şirketin henüz konkordato talebinde bulunmadığı bir tarihte açılan hesabın "konkordato hesabı" olarak nitelendirilmesi fiilen mümkün olmadığı gibi hayatın olağan akışına da aykırıdır. Bu halde, konkordato talep tarihinden önce açılan hesapların "konkordato hesabı" olarak nitelendirilmesi mümkün değildir. Konkordato hesabı açılması, ancak ve ancak şirketin konkordato talep ettiği tarihten sonra ve konkordato sürecinde gündeme gelebilir. Zira konkordato hesabı açılması, konkordato sürecinin ortaya çıkardığı mali ihtiyaçların karşılanmasına yöneliktir."

getirdiği düzenlemeler, konkordato borçlusunu ile hukuki ilişki içindeki üçüncü kişilerin belirli haklarına sınırlı olarak müdahaleye izin verilmekteyse de, bu ilişkilerdeki dengenin öngörülemez ve son derece ağır bir şekilde konkordato borçlusunu lehine bozulmasının önü açılmamalıdır. Konkordato borçlusunun mevcut veya – fiilen somutlaşmış olmak kaydıyla – müstakbel borçları teminat altına almak üzere mevduatı üzerinde tesis ettiği rehin hakkı, blokenin engellenmesi veya mevcut blokenin kaldırılması ihtimalinde ortadan kalkma tehlikesiyle karşı karşıya kalacak; böylesi bir durumla karşılaşmamak için daha en baştan önlemini almış rehinli alacaklı ise teminatını kaybetmiş olacaktır. Bu nedenle İİK m 287’den hareketle rehinli mevduat üzerindeki blokenin kaldırılması veya ilgili hesaba bloke konmasının engellenmesi mümkün olmamalıdır.

Henüz banka hesabına alacak kaydedilmemişken kurulan bir rehin hakkına dayanarak, hesaba para girişi olduğunda paranın bloke edilip edilemeyeceği konusunda belirleyici olacak ise para girişinin gerçekleştiği andır. Para girişi gerçekleştiğinde, rehin kurulduğu anda müstakbel olarak nitelendirilen alacak hakkı artık doğmuş olur. Fakat para girişi yapıldığında rehinli mevduatın alacaklısına konkordato mühleti verilmiş ise, sonradan hesaba yatırılan tutar üzerinde yapılan rehin kurma işlemi kesin hükümsüz olacaktır (İİK m 294 (6) ve İİK m 297 (2)). Bu, sadece konkordato alacaklıları tarafından değil, herkesçe ileri sürülebilir bir hükümsüzlüktür. Bu durumda konkordato mühleti tanınan mevduat alacaklısının hesabına yeni yatırılan paranın çekilmesini veya başka hesaplara aktarılmasını engelleyecek bir bloke işlemi de uygulanamayacaktır. Rehin hakkının konkordato mühletinin verilmesinden önce kurulmuş olması da bu durumu değiştirmez.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Bibliyografya/Bibliography

Kitap ve Makaleler/Books and Articles

Aegli V iç *Zürcher Kommentar, Das Erlöschen der Obligationen, Art. 114-126 OR Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, Kommentar zur 1. und 2. Abteilung (Art. 1-529 OR)* (Schulthess Verlag 1991).

Akbulut P E, *Borçlar Hukukunda Kesin Hükümsüzlük Yaptırımının Amaca Uygun Sınırlama (Teleolojik Redüksiyon) Yöntemi İle Daraltılması* (On İki Levha 2016).

Akil C, *Sorularla Adi Konkordato* (Adalet 2019).

- Albayrak H, *İflas Dışı Adi Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları* (Yetkin 2020).
- Albayrak H, 'Konkordato Mühletinde Mahkeme Tarafından Takdir Edilebilecek Tasarruf Sınırlamalarının Değerlendirilmesi' (2021) 7 (2) TFM 193-212.
- Antalya O G ve Çavdar P, 'İfa Güçsüzlüğüne Genel Bakış ve Onun Kira Sözleşmesindeki Görünümü' (2020) 26 (1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 219-237.
- Ansay S Ş, *Hukuk İcra ve İflas Usulleri* (İstiklal 1950).
- Aral F, *Türk Borçlar Hukukunda Takas* (2. Bası, Yetkin 2010).
- Arslan R, Yılmaz E, Taşpınar Ayvaz S ve Hanağası E, *İcra ve İflas Hukuku* (9. Bası, Yetkin 2023).
- Atalı M, Ermenek İ ve Erdoğan E, *İcra ve İflas Hukuku* (7. Bası, Yetkin 2023).
- Ayan S, *Kefalet Sözleşmesi* (Adalet 2018).
- Bauer T ve Luginbühl T iç Daniel Staehelin, Thomas Bauer ve Franco Lorandi (eds), *Basler Kommentar, Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs II, Art. 159-352 SchKG* (3. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag 2021).
- Bauer T ve Bauer C iç Thomas Geiser ve Stephan Wolf (eds), *Basler Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch II (Art. 457-61 SchlT ZGB)* (7. Auflage, Helbing Lichtenhahn 2023).
- Boustani D, 'Clause de blocage d'un compte nanti et procédure collective : la délicate coordination', Gaz. Pal. 21 avril 2020, n° 377m8, 52 (Lextenso).
- Börü L ve Parlak Börü Ş, 'Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkileri', (2020) 78 (3) İstanbul Hukuk Mecmuası 1239-1277.
- Budak A C, *İcra ve İflas Hukukunda Kiralayanın Hapis Hakkının Kullanılması* (Yetkin 2003).
- Budak A C ve Tunç Yücel M iç Bilgehan Yeşilova (ed), *Yeni Konkordato Hukuku* (3. Bası, Yetkin 2023).
- Buruloğlu E ve Reyna Y, *Konkordato Hukuku ve Tatbikat* (Yörük 1968).
- Çeker M, *Hukuki Yönüyle Banka Mevduatı* (Karahana 2004).
- Çetiner B, *Hapis Hakkı* (Filiz 2010).
- Develioğlu H M, *Takas* (Vedat 2012).
- Develioğlu H M, *Kefalet Sözleşmesini Düzenleyen Hükümler Işığında Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (Vedat 2009).
- Dietsche P, '(Globale) Debitorenzession im Nachlassverfahren' (1997) 93 SJZ 337-345.
- Dumont M P, 'L'inefficacité de la clause de blocage d'un nantissement de compte bancaire en cas de procédure collective du débiteur nanti', Gaz. Pal. 31 mars 2020, n° 376u8, 28 (Lextenso).
- Dumlupınar T, 'Sermaye Şirketlerinde İflasın Erteleme' (2014) S.D.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi 4 (1) 71-113.
- Erdönmez G, 'Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılara Etkisi' iç Muhammet Özkes (ed), *Medeni Usul ve İcra İflas Hukukunun Güncel Sorunları II, Lexpera Seminer, 21 Haziran 2019* (On İki Levha 2020).
- Ergüne M S, *Hukukumuzda Taşınır Rehininin, Özellikle Teslime Bağlı Taşınır Rehininin Kuruluşu* (2. Bası, Filiz 2020).
- Fässler B, *Der Factoringvertrag im schweizerischen Recht* (Dike 2010).
- Foëx B iç Pascal Pichonnaz, Bénédict Foëx ve Denis Piotet (eds), *Commentaire Romand, Code Civil II* (Helbing Lichtenhahn 2016).

- Foëx B, *Le contrat de gage mobiliers* (Helbing Lichtenhahn 1997).
- Gouëzel A, ‘La Cour de cassation prive d’efficacité le nantissement de compte bancaire en cas de procédure collective du constituant’, *Gaz. Pal.* 9 juin 2020, n° 379y8, p 64 (Lextenso).
- Gross B iç Heinrich Honsell (ed), *Kurzkomentar Obligationenrecht* (Helbing Lichtenhahn 2014).
- le Gueut T, ‘Confirmation de l’inefficacité de la clause de blocage conservatoire d’un compte bancaire nanti’, *BJE* juill. 2020, n° 117u6, 15, N. 2 (Lextenso).
- Gürdoğan B, *Türk-İsviçre İcra ve İflas Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi* (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi 1967).
- Hari H, *Le commissaire au sursis dans la procédure concordataire (art. 293 ss LP)* (Schulthess 2011).
- Hunkeler D iç Daniel Hunkeler (ed), *Kurzkomentar Schuldbetreibungs- und Konkursgesetz* (2. Auflage, Helbing Lichtenhahn 2014).
- İşık S, ‘7101 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordatoda Mühletin Müstakbel Alacakların Devri Üzerindeki Etkisi’ (2022) 28 (1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 407-440.
- Jeandin N ve Hulliger L iç Luc Thévenoz ve Franz Werro (eds), *Commentaire Romand, Code des obligations I, Art. 1-529 CO* (3. Edition, Helbing Lichtenhahn 2021).
- Julienne M, ‘Pitié pour le nantissement de compte!’, *RDC* juin 2020, n° 116x6, 56 (Lextenso).
- Kaniti S, *Akdin İfa Edilmediği Defi* (İstanbul Üniversitesi Yayınları 1962).
- Kartal B, *Konkordato Mühleti Verilmesinin Sürekli Borç İlişkilerine Etkisi* (Adalet 2022).
- Kaya Kızılırmak C, *Kefalet Sözleşmesinin Kendine Özgü Sona Erme Halleri* (On İki Levha 2019).
- Kayar İ, ‘Yargıtay 19. Hukuk Dairesi’nin İflasın Ertelenmesine İlişkin Kararlarının Değerlendirilmesi’ iç *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu - XXIII 12 Haziran 2009* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 2009).
- Kocayusufoğlu N, Hatemi H, Serozan R ve Arpacı A, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm Cilt I* (6. Bası, Filiz 2014).
- Kopta-Stutz B, *Gerichtliche Sanierungsverfahren für Schweizer Aktiengesellschaften* (Schulthess 2019).
- Köksoy M, ‘İcra Ve İflâs Kanunu’nun 297’nci Maddesinin İkinci Fıkrasında Öngörülen Tasarruf Sınırlamaları Bakımından Üçüncü Kişinin İyiniyetinin Korunması Sorunu’ (2022) 26 (2) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 259-286.
- Köprülü B ve Kaneti S, *Sınırlı Aynı Haklar* (İstanbul Üniversitesi Yayınları 1982-1983).
- Krüger W iç Franz Jürgen Säcker, Roland Rixecker, Hartmut Oetker ve Bettina Limperg (eds), *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 2 (§§ 241-310 BGB)* (9. Auflage, C. H. Beck 2022).
- Kuru B, *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı* (2. Bası, Adalet 2013).
- Lorandi F, ‘Sanierung mittels Konkursaufschub oder Nachlassstundung - Alte und neue Handlungsoptionen’ iç Thomas Sprecher, Brigitte Umbach-Spahn ve Dominik Vock (eds), *Sanierung und Insolvenz von Unternehmen V - Das neue Schweizer Sanierungsrecht* (Schulthess 2014).
- Lorandi F, ‘Aktivenüberschuss in der Generalexekution – wenn der Glücksfall zum Problemfall wir’ (2013) *BISchK* 217-224.
- Lorandi F, ‘Vorgeschlagene Änderungen zum Sanierungsrecht’ (2011) *BISchK* 95-108.
- Lorandi F, ‘Genehmigungsbedürftige Geschäfte während der Nachlassstundung (Art. 298 Abs. 2 SchKG)’ (2004 (1) *ZZZ* 73-107).

- Lucas F X, 'Droit des entreprises en difficulté', Recueil Dalloz 2020 p.1857 (Dalloz).
- Luginbühl T ve Affolter Marino A, '«Exit» aus der Nachlassstundung nach erfolgreicher Sanierung – Erste Erkenntnisse zum neuen Art. 296a SchKG' (2019) SZW 249-263.
- Müller A iç Corinne Widmer Lüchinger ve David Oser (eds), *Basler Kommentar, Obligationenrecht I (Art. 1-529 OR)* (7. Auflage, Helbing Lichtenhahn 2020).
- Nomer H N, *Beklenen Haklar Üzerindeki Tasarrufların Hukuki Sonuçları* (Beta 2002).
- Oftinger K ve Bär R, *Zürcher Kommentar, Das Fahrnispfand, Art. 884-918 ZGB, mit ergänzender Darstellung der im Gesetz nicht geordneten Arten dinglicher Sicherung mittels Fahrnis Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Sachenrecht, Die beschränkten dinglichen Rechte* (3. Auflage, Schulthess 1981).
- Oğuzman K, Seliçi Ö ve Oktay-Özdemir S, *Eşya Hukuku* (25. Bası, Filiz 2023).
- Oğuzman K ve Barlas N, *Medeni Hukuk : Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar* (29. Bası, On İki Levha 2023).
- Özbilen A B, 'Tüketim Ödücü Sözleşmesinde Ödünç Alanın Ödeme Güçsüzlüğü Ve Bu Güçsüzlüğün Yarattığı Hukukî Sonuçlar' (2016) 7 (27) TAAD 125-154.
- Özen B, *Kefalet Sözleşmesi* (4. Bası, Vedat 2017).
- Özen B, '6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefilin Sorumluluğunun Kefalet Sözleşmesine Özgü Sebeplerle Sona Ermesi' 2011 (10) 2 İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 53-77.
- Öztek S, 'İflâsın Ertelenmesi', *Bankacılar Dergisi* (2006) (59) 39-83.
- Pekcanitez H, 'İflâsın Ertelenmesi' iç *Makaleler II* (On İki Levha 2016).
- Pekcanitez H, 'İflâsın Ertelenmesi Kurumuna Eleştirisel Bakış' iç *Makaleler II* (On İki Levha 2016).
- Pekcanitez H ve Erdönmez G, *7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato* (Vedat 2018).
- Pekmez C, *Borcun İfa Edilmediği Defi (Ödemezlik Defi)* (On İki Levha 2019).
- Postacıoğlu İ E, *Konkordato* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 1965).
- Reisoğlu S, *Türk Kefalet Hukuku* (Ankara 2013).
- Sarıhan B B, 'Konkordatonun Kira Sözleşmesine Etkisi' (2020) 3 (1) Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 83-98.
- Sarısözen M S, *Konkordato* (Genişletilmiş 6. Bası, Yetkin 2024).
- Sarısözen M S, *İcra-İflâs ve Konkordato Hukukundaki Yenilikler* (Yetkin 2019).
- Schraner M iç *Zürcher Kommentar, Die Erfüllung der Obligationen, Art. 68-96 OR Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, Kommentar zur 1. und 2. Abteilung (Art. 1-529 OR)* (3. Auflage, Schulthess 2000).
- Schroeter U G iç Corinne Widmer Lüchinger ve David Oser (eds), *Basler Kommentar, Obligationenrecht I (Art. 1-529 OR)*, (7. Auflage, Helbing Lichtenhahn 2020).
- Serozan R, *Eşya Hukuku I* (3. Bası, Filiz 2014).
- Serozan R, Baysal B ve Sanlı K C, *Serozan Borçlar Genel* (8. Bası, On İki Levha 2022).
- Serozan R, Engin B İ ve Atamer Y M, *Serozan Medeni Hukuk* (10. Bası, On İki Levha 2022).
- Simil C, *Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları* (On İki Levha 2020).
- Sirmen L, *Eşya Hukuku* (11. Bası, Legem 2023).
- Stachelin D, 'Überblick über die Neuerungen im Sanierungsrecht' (2013) AJP 1735-1742.

- Şahin Ç S, *Amerikan Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları* (On İki Levha 2020).
- Tanrıver S, '4949 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Adı Konkordato İle İlgili Hükümlerde Getirmiş Olduğu Değişikliklerin Tespiti Ve Değerlendirilmesi', 2004 (17) 51 TBB Dergisi 67-90.
- Tanrıver S, *Konkordato Komiseri* (Yetkin 1993).
- Taşkın Z D, *Mevduat Rehni Özelinde Alacak Rehni* (On İki Levha 2023).
- Tekinay S S, Akman S, Burcuoğlu H ve Altop A, *Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (7. Bası, Filiz 1993).
- Tunç Yücel M, *Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları* (On İki Levha 2020).
- Ulukapı Ö, *Konkordatonun Feshi* (Mimoza 1998).
- Umar B, *İcra ve İflas Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi* (Ege Üniversitesi İktisadi ve Ticari Bilimler Fakültesi Yayınları 1973).
- Umbach-Spahn B, Kesselbach S ve Burkhalter R iç Jolanta Kren Kostkiewicz ve Dominik Vock (eds), *Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG* (4. Auflage, Schulthess 2017).
- Uyar T, *Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri* (Bilge 2019).
- Uyumaz A, *Motorlu Taşıt Rehni* (On İki Levha 2012).
- Vardar Hamamcıoğlu G, *Medeni Hukukta Tasarruf İşlemi Kavramı* (On İki Levha 2014).
- Weber R H iç Heinz Hausheer (ed), *Berner Kommentar, Die Erfüllung der Obligation, Art. 68-96 OR, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Obligationenrecht, Allgemeine Bestimmungen* (2. Auflage, Stämpfli 2005).
- Wey R, *Das obligatorische Retentionsrecht* (Schulthess 2007).
- Yeşilova B iç Bilgehan Yeşilova (ed), *Yeni Konkordato Hukuku* (2. Bası, Yetkin 2019).
- Yeşilova B iç Bilgehan Yeşilova (ed), *Yeni Konkordato Hukuku* (3. Bası, Yetkin 2023).
- Yıldırım M K ve Deren-Yıldırım N, *İcra ve İflas Hukuku* (8. Bası, Beta 2021).
- Zobl D iç Heinz Hausheer (ed), *Berner Kommentar, Das Fahrnispfand, Art. 888-906 ZGB, mit kurzem Überblick über das Versatzpfand (Art. 907-915 ZGB) Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Sachenrecht, Die beschränkten dinglichen Rechte* (Stämpfli 1996).
- Zobl D ve Thurnherr C iç Heinz Hausheer ve Hans Peter Walter (eds), *Berner Kommentar, Systematischer Teil und Art. 884-887 ZGB Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Sachenrecht, Die beschränkten dinglichen Rechte, Das Fahrnispfand* (3. Auflage, Stämpfli 2010).
- 4949 sayılı Kanun'a ait Hükümet Tasarısı gerekçesi. Türkiye Büyük Millet Meclisi (Dönem: 22, Yasama yılı: 1, S Sayısı: 225).
- İİK m 150/c, 538 sayılı Kanun'a ait Adalet Komisyonu Raporu gerekçesi (e-Uyar).

B. Yargı Kararları/ Judicial Decisions

1. Türkiye/Türkiye

a. Yargıtay Kararları

Yargıtay 8 HD, 13349/2372, 6.03.2019 (Hukuktürk).

Yargıtay 12 HD, 12827/4194, 20.3.2017 (Lexpera).

Yargıtay 8 HD, 14264/12403, 19.09.2016 (Hukuktürk).

Yargıtay 8 HD, 3908/10494, 15.06.2016 (Hukuktürk).
Yargıtay 12 HD, 11508/13543, 9.5.2016 (Lexpera).
Yargıtay 8 HD, 1892/13287, 16.06.2015 (Hukuktürk).
Yargıtay 12 HD, 7311/11933, 30.04.2015 (Lexpera).
Yargıtay 8 HD, 14779/10601, 26.05.2014 (Hukuktürk).
Yargıtay 23 HD, 1610/3329, 03.05.2012 (Lexpera).
Yargıtay 23 HD, 1618/3330, 3.5.2012 (Lexpera).
Yargıtay 19 HD, 9838/3705, 31.03.2010 (Lexpera).
Yargıtay 19 HD, 331/3708, 12.04.2007 (Lexpera).

b. Bölge Adliye Mahkemesi Kararları/ Decisions of the Regional Court of Appeal

İstanbul 45 BAM, 616/609, 12.4.2023 (Lexpera).
İstanbul 22 BAM, 618/656, 26.05.2022 (Lexpera).
İstanbul 17 BAM, 1540/1400, 2.12.2021 (Lexpera).
Ankara 19 BAM, 1273/1707, 1.10.2020 (Lexpera).
İstanbul 17 BAM, 1324/1522, 9.7.2020 (Lexpera).
Sakarya 7 BAM, 2265/211, 12.2.2020 (Lexpera).
Adana 10 BAM, 2675/1945, 04.12.2019 (e-Uyar).
İstanbul 17 BAM, 1672/1058, 13.06.2019 (Lexpera).
Ankara 23 BAM, 2625/1700, 4.12.2018 (Lexpera).

c. İlk Derece Mahkemesi Kararları/ Decisions of the Court of First Instance

Ankara Batı Asliye Ticaret Mahkemesi, 667/136, 9.2.2022 (Lexpera).

2. İsviçre/ Switzerland

BGE 130 III 248, 255 (Swisslex).
BGE 115 III 65, 67 (Swisslex).
BGE 111 III 73, 76 (Swisslex).

3. Fransa/France

Cour de cassation, civile, Chambre commerciale, 22 janvier 2020, 18-21.647 (Lextenso).
Cour de cassation, civile, Chambre commerciale, 7 novembre 2018, 16-25.860 (Lextenso).

